

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filiale:
Novo mesto.

SCLOVENECC

Bollettino No 1031

Aspri combattimenti in Tunisia

**Aerosiluranti italiani attaccano navi
nemiche nel porto di Algeri: un piro-
scafo affondato, uno incendiato, due
colpiti - Bona e Bougie bombardati**

Il Quartier Generale delle Forze Armate
comunica:

Dopo intensa preparazione di artiglieria, il
nemico ha iniziato ieri una violenta offensiva
contro i settori centrale e meridionale
del fronte.

Aspri combattimenti sono in corso.
L'Aviazione dell'Asse partecipa alla lotta bat-
tendo le retrovie avversarie e colonne in movi-
mento.

La caccia germanica ha abbattuto cinque
»Spittfiree«.

Nostri velivoli hanno bombardato le attrezza-
ture portuali di Bona e di Bougie, pro-
vocando sensibili danni.

Questa notte una formazione di aereo-silu-
ranti del 105 Gruppo comandato dal Capitano
Mancini Urbano da Cesena ha attaccato navi alla
fonda nel porto di Algeri: un piroscalo da
10 mila tonnellate è stato affondato, uno di medio ton-
nellaggio incendiato, altri due risultano colpiti.

Vojno poročilo št. 1031

Ostri boji v Tunisu

**Italijanska torpedna letala napadla
sovražne ladje v alžirskem pristanišču
ena ladja potopljena, ena zažgana,
dve zadeti - Bona in Bougie
bombardirani**

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Tunisu je sovražnik po močni topniški
pripravi včeraj začel silovito ofenzivo proti se-
vernemu in južnemu odseku bojišča. Ostri boji so
v teku.

Osno letalstvo se udeležuje bojev ter toče
sovražnikova zaledja in premikajoče se kolone.

Nemški lovci so sestrelili 4 Spittfireje.

Naša letala so bombardirala pristaniške na-
prave v Boni in Bougie in povzročila občutno
škodo.

To noč je skupina torpednih letal 105. roja
pod poveljstvom kapitana Mancinija Urbana iz
Cesene napadla ladje v sidrišču zaliva v Alžiru,
en 10.000 tonski parnik je bil potopljen, en srednje-
velik parnik zažgan, dva druga pa zadeta.

Zadnja pot mučenika in junaka Giovannija Sava

Split, 22. marca. AS. Split je izkazal fašistične-
mu mučeniku Giovanniju Savu vse časti. Truplo,
ki je bilo položeno na mrtvaški oder v Liktor-
skem domu, je obiskala velika množica ljudstva in
oblasti. Tako so izkazali zadnjo čast velikemu
dalmatinskemu domoljubu, vojnemu prostovoljcu,
skvadristu, hierarhu in najčistejšemu sinu te zem-
lje, ki se je zanj zmerom boril in za katero je
padel zadet od nasprotnikove svinčene. Ob 10
se je na Liktorskem trgu razvrstil nešteten
sprevod, ki so ga začeli nositi nad 100 vencev,
med katerimi je bilo opaziti vence tajnika stran-
ke, bivšega dalmatinskega guvernerja Bastianinija,
sedanjega guvernerja, prefekta, zveznega tajnika,
strankinih organizacij, vojaških poveljstev, fašis-
tične zveze iz Benetk, domačega fašista, fašistične
zveze v Zadru in Ducejevih mušketirjev. Krsto
so nosili skvadristi. Za njo se je zvrstila pokoj-
nikova rodbina, nato pa so šli oblastniki in do-

Pij XII. lahko obolel

Vatikansko mesto, 22. marca. AS: Papež Pij
XII. je lahko obolel. Zdravniki izjavljajo, da nje-
govo stanje ne povzroča vznemirjenosti. Danes ni
bilo običajnih avdienc.

Egiptovski princ se pridružil osi

Rim, 22. marca. AS: Egiptovski princ Mansur
Daud, potomec Mohameda Alija Velikega in član
egiptovske kraljevske družine, je iz Carigrada pri-
šel v Rim. Kneza Mansurja Dauda spremlja kne-
ginja z dvema otrokoma. Izjavil je, da je prostovol-
jno zapustil Egipt in prišel v Italijo, kjer se
hoče pridružiti stvari osi v borbi proti njenim so-
vražnikom, ki so tudi sovražniki Egipta, arabskega
ljudstva in islama.

Hinavščina brez primere

Berlin, 22. marca. AS. Diplomatska in poli-
tična korespondenca se v kratkem članku bavi s
Rooseveltovo napovedjo konference, na katerih
bodo obravnavali povojna vprašanja, zlasti na-
črte za prehrano narodov. Take konference se
napovedujejo, pripominja list, ko se že izvaja
blokada proti evropski celini, ki nalaga tolikšne
žrtve zlasti prebivalstvu zasledenih pokrajin. Ne
more torej biti dvoma o pravih namelih teh
konferenc, ki naj bi imele človečanski videz. V
Washingtonu se že dolgo domišljajo, da bi mogli
po vojni izjaviti odločilen vpliv na narode sveta
z orožjem in z živčevjem. Sprito te hinavščine so
cene sile odločene nadaljevati pot do popolne go-
spodarske neodvisnosti evropske celine za odvni-
tev nevarnosti, da bi morali evropski narodi str-
dati, kar bi radi dosegli angleško-ameriški bo-
gataši.

Hitler na spominski dan nemških junakov

**Govoril je predstavnikom oboroženih sil v Berlinu — Na vzhodu se je fronta ustalila — Kdo bo odločal
o bodočem redu v Evropi — Zavezniški narodi so strnjeni**

Berlin, 22. marca. AS: Na častnem dvorišču Voj-
nega muzeja je Hitler na spominski dan junakov
imel govor. Slovesnost je bila strogo vojaška. Ob
straneh odra, s katerega je Hitler govoril, so
bile zasajene zastave različnih vrst orožja. Po dvo-
rišču, v čigar ozadju je bil velik kljukasti križ, so
bili razporejeni generali in admirali. Poleg teh je
bilo navzočih 300 ranjencev, zastopniki oblasti ter
dostojanstveniki stranke.

Hitler je prišel v muzej v spremstvu maršala
Göringa, velikega admirala Doenitza ter maršalov
Keitela, Milcha in Bocka, voditelja policije Him-
mlerja ter voditelja vojnih invalidov Oberlindober-
ja. Hitler je govoril takole:

»Četrti praznujemo na tem kraju spominski
dan junakov našega ljudstva. Spominski dan smo
prestavili zaradi tega, ker se mi je zdelo, da šele
zdaj lahko z mirno vestjo zapustim svoje delovno
mesto, na katero sem bil privezan meseci in me-
sece. Ker je zaradi žrtev in junaštva naših vojakov
na vzhodnem bojišču bilo zdaj mogoče končno pre-
megati krizo, v katero je padla nemška vojska po
usodi, ki je ni zaslužila, je bilo mogoče ustaliti
fronto ter izdati tiste ukrepe, ki nam morajo pri-
hodnje mesece znova zagotoviti uspeh vse do
končne zmage.«

Nato je dejal, da je vesel, ko more naznaniti,
da je z današnjim dnem odpravljena prepoved
dostopov za vojake na bojišča. Bojevniki bodo mogli
spet obiskovati svoje drage v domovini.

Nato je omenil velikanski boj, ki so ga pre-
teklo zimo bili nemški vojski in njihovi zavezniki,
da bi zavezili strašansko nevarnost, ki so jo pome-
nile velike boljševiške množice. Te so se iz ne-
skončnih vzhodnih pokrajin hotele razliti po ev-
ropski celini in so grozile uničiti veliko dediščino
zahodne omike, da bi tako zadovoljile ne samo
starodavnemu požrešnemu pohlepu Rusije, temveč
tudi koristim angleško-ameriškega kapitalizma. Za-
sluga, da so preprečili in oddaljili od Evrope to
strašovitno nevarnost, je največja čast za tiste vo-
jake, ki se jih spominjamo danes. Že slika velikani-
skih vojaških priprav v Rusiji nam kaže prived
silovitega napada na zahodno Evropo v vseh nie-
govih strahotah ter prived žalostne usode, ki bi
bila zadela Nemčijo ter vse ostalo evropsko celino.

Nemški napad pri Kursku napreduje

**Sovražni prodorni poskusi pri Vjazmi in Ladoškem jezeru so propadli
Tudi pri Leningradu so bili Sovjeti odbiti**

Hitlerjev glavni stan, 22. marca. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:

Na južnem delu vzhodnega bojišča do
Bjelgoroda včeraj ni bilo pomembnih bojev.

Nemški napad jugozahodno in severozahod-
no od Kurska nadalje dobro napreduje.

Jugozahodno od Vjazme in južno od La-
doškega jezera so včeraj zopet propadli
sovražni prodorni poskusi z največjimi izgubami.
Samo jugozahodno od Vjazme so naše divizije
odlično, podprto od letalstva, uničile od 18. marca
nad 270 oklepnih vozil.

Težki sovjetski napadi, ki jih že tri dni vodijo
jugovzhodno od Leningrada, so bili odbiti z
visokimi izgubami od odločne obrambe naših čet.

V južnem in srednjem Tunisu so močne an-
gleške in ameriške sile napadle italijanske posad-
ke. V teku so težki boji na kopnem in v zraku.

Letala za dolge polete so v Atlantskem
morju s težkimi bombnimi zadetki poškodovala
neko večjo trgovsko ladjo.

Pri že objavljenem napadu nemških bojnih le-
tal na pristanišče v Tripolisu v noči na 20.
marec so bile potopljene tri trgovske ladje in en
spremljevalni čoln.

Dr. Ley o Hitlerjevem triumfu na vzhodu

Berlin, 22. marca. AS. S položajem na vzhod-
nem bojišču se je bavil v listu »Angriff« tudi mi-
nister dr. Ley. Brez krivde nemških vojakov in
nemškega vrhovnega poveljstva — piše dr. Ley —
se je zrušila 450 km dolga fronta. Morje orožja
in armad je vdrlo v nemške postojanke in napre-
dovalo 400-500 km globoko. Vlada je pojasnila
ljudstvu težavnost tega poraza. Sovražnik je tri-
umfiral. Namesto da bi narod v tem težkem tre-
nutku klonil, se je bliskovito dvignil na noge, po-
množil svoje sile in potrdil svojo fanatično voljo
po zmagi, naj velja kar hoče. Hitler je ostal po-
nosen. Kjer bi drugi odpovedali, je on obvladal
položaj. Kakor je prejšnje leto triumfiral nad trdo-

tami izredne zime, tako je letos največji in naj-
genialnejši voditelj vseh časov in vseh narodov
triumfiral nad boljševiškim valjarjem. Umik se je
spremenil v nepremagljiv zid, nato pa v zmago-
vito protiofenzivo. Kje se je v zgodovini videlo
že kdaj kaj podobnega? Naše človeške in mate-
rialne izgube so v primeri s sovražnimi malenkost-
ne: samo v enem obroču pri Harkovu so boljšev-
iki izgubili več mož kakor šesta armada pri Sta-
lingradu. Brez dvoma prisostvujemo — nadaljuje
dr. Ley — največjemu zgodovinskemu vojaškemu
podvigu: spreminiti poraz, ki je bil posledica iz-
rednih okoliščin, v zmagovito ofenzivo, je mogel
in znal le Adolf Hitler, naš vodja.

Sovjeti zahtevajo tudi skandinavске države

Buenos Aires, 22. marca AS. Nekateri člani
ameriškega kongresa, ki so skandinavske po-
rekle, so povedali, da vlada v tamkajšnjih kro-
gih velika vznemirjenost zaradi neke Litvinove
zahteve, ki jo je stavil Edenu. Na nekem se-
stanku je namreč Litvinov izjavil, da morajo bi-
ti skandinavske države prepuščene Sovjetom in
da jim mora biti tamkaj dovoljeno najmanj to,
da si bodo lahko zgradili tako na skandinavskih
atlantskih obalah, kakor tudi na zahodnih oba-
lah Baltskega morja oporišča, ki bodo služila
njihovim življenjskim in varnostnim interesom.
»Washington Herald« je objavil zanimiv čla-
nek pod naslovom »Kako bo angleško-ruski pakt
gospodoval Evrope, v katerem pravi, da je An-
gloja odločena ostati zvesta 20 letni pogodbi z
Rusijo in podpirati ruske zahteve do baltskih
držav in do delov Poljske, ki jih je Rusija za-
sedla leta 1939. Rusija pa bo priznala v zameno
angleško nadoblast v zahodni Evropi z izjemo

Francije, ki bi sodelovala z Rusijo, ker je bila
že pred vojno 40% komunistična. List nadalju-
je: Če bosta Anglija in Rusija nadvladali Ev-
ropo, bo navzočnost Združenih držav v Evropi
odveč.

V zvezi s tem tudi poročajo, da je tudi lon-
donski »Times« v posebnem uvodniku pisal, ka-
ko bosta po vojni Anglija in Rusija vladali v
Evropi. To je tako razburilo ameriško javnost,
da je moral Eden pri svojem sedanjem obisku
v Združenih državah demantirati »Timesove«
pisanje in izjaviti, da bo pri urejanju povojne
Evrope sodelovala tudi Amerika.

Buenos Aires, 22. marca AS. V zvezi z rusko
željo po razširitvi Sovjetske Rusije od Baltika
do Egeja iz »varnostnih« razlogov piše »Wa-
shington Post«: Ni dvoma, da ameriškomu ljud-
stvu ne bo ugajal zemljevid, kakor ga imajo v
glavi naši angleški in ruski prijatelji.

moгли zdržati samo narodi, ki so zavzeli jasno
stališče.

Plameni požarov, ki jih je zanelo sovražno
divjaštvo, bodo le še utrdili našo železno voljo, da
bomo Evropo ubranili grozeče smrtne nevarnosti,
in tukaj ponavljam svojo staro prerokbo, da ob
koncu te vojne Nemčija in njeni zavezniki ne bodo
postali žrtve boljševizma. Žrtve boljševizma pa
bodo tiste dežele in narodi, ki so se zmeraj tesneje
povezovali z judovstvom in se sami ugonobili po
boljševiškem strupu, čeprav so zaradi svoje za-
starele državne uprave menili, da jim ta strup ne
more škodovati. Ne bo torej prišlo do razsula, ki so
ga napovedovali narodnemu socializmu ter fašizmu,
marveč sesul se bo stari imperij. Grehi proti lastni
krvi in beda ter razvaline, ki so jih odgovorni vo-
ditelji teh narodov zakrivali v lastni hiši, bodo ne-
kega dne vplili v nebo po maščevanju.

Nato je Hitler dostavil, da se ni izpolnilo upanje
sovražnikov, ki so sodili, da bo v drugi zimi v Nem-
čiji prišlo do razkroja, nasprotno: v nemškem na-
rodu se je prebudila železna volja, da se bo upiral
za vsako ceno, in zato je zdaj zbral vse svoje ogrom-
ne sile. Izdelava orožja venomer narašča. V mili-
jonih hitijo na bojišče mladi vojaki in moške, ki so
bili mobilizirani za totalno vojno, ter vojaki, ki so
bili bolni ali ranjeni, a so zdaj okrevali. Stari in
mladi delajo za obrambo domovine: na sto tisoče
ženek in dečkov je na delu. Tako se bodo nemške
oborožene sile polagoma spremenile v narod bo-
jevnikov. Kakor je narodni socializem nekdaj od-
pravil svoje notranje nasprotnike, tako bo tudi zdaj
premagal vse zunanje sovražnike. Nemčijo podpi-
rajo v tem boju tisti zavezniški narodi, ki so se
v Evropi in vzhodni Aziji odločili braniti svoj ob-
stoj in svojo omiko. Ob naši strani so bojevniki
narodov, ki so razumeli, da je njihova bodočnost
samo v novem redu, ki vidi v boljševizmu samo
peklensko orodje uničevanja. Kolikor bolj odločna
bo borba, tem daljša bo doba mira, ki ga je naša
celina potrebna, da se zacelijo njene rane. V bo-
dočnosti ne bodo sodili tisti moške, ki že poprej
niso znali ceniti miru in so v npravi slepoti poglajali
svoja ljudstva v vojno ter v pogubo, marveč samo
tisti, ki so že pred to vojno z revnimi sredstvi znali
svoj narod voditi na višjo raven socialnega živ-
ljenja in omike.

Bodočnost raznih omikanih narodov ne bo torej
judovskega, boljševiškega ali judovsko kapitali-
stičnega kova, marveč bo povečena narodnim ko-
ristim in glavno vodilo ji bo blagor skupnosti.
Narodnosocialistična država se je vedno navdušo-
vala za ta vzor in si bo tudi po vojni neutrudno
prizadevala za ureditve končnega načrta, ki naj
odpravi socialne razlike med posameznimi sloji, in
naj ustvari skupnost, zasnovano na temeljih re-
ničnega socializma. Tako 452.000 mož, ki jih je ta
druga svetovna vojna doslej zahtevala, ni padlo
zaman. Ti junaki so znanilci boljše dobe in bodo
večno ostali v naših vrstah.

Hitler se je ponovno poklonil tovarišem, padlim
na polju časti, žrtvam, ki so padle po sovražnih
napadih na domačem ozemlju, in vsem žrtvam nem-
ških zaveznikov. Potem si je Hitler ogledoval za-
stave, ugrajbljene sovražniku v bojih po vsem vzhod-
nem bojišču, ter pregledal častno četo, v kateri so
bili letalski, pomorski in napadalni oddelki. Nato
se je odpravil k bližnjemu spomeniku padlih, ki je
bil ves ovit s starimi in novimi zastavami nemške
vojske. Potem se je prijazno pogovarjal z mnogimi
vojniki ranjeni in pohabljeni, ki so bili razpore-
jeni blizu spomenika vzdolž ulice Unter den Linden.

Ko je Hitler zapustil vojaški muzej, se je zbrala
velika množica ljudstva, ki mu je ob odhodu prav
toplo vzklikala in ga prišerno pozdravljala.

Berlin, 22. marca AS. V tukajšnjih političnih
krogih je imela velik odmev Hitlerjeva trditve
v včerajšnjem govoru na proslavi dneva junakov,
da se je vzhodno bojišče dokončno ustalilo.
Ta izjava je v zvezi s sporočilom, da bodo vo-
jaki na vzhodnem bojišču lahko dobili dopust,
najvažnejši element za presojo vojaškega polo-
žaja, na katerega se lahko po zmagovitim pre-
maganju zimske krize gleda z največjim mirom.
To dejstvo je naredilo najgloblji vtis na voja-
ške in politične kroge v Berlinu. Še enkrat se
pripominja, da je Hitler prikazal nemškemu
ljudstvu in Evropi velikanski pomen borbe, ki
jo vodi Nemčija s svojimi zavezniki za rešitev
zahodne civilizacije pred boljševiško nevarnostjo,
ki jo podpira in podžiga anglosaško bogata-
štvo, katero pa si s tem z lastnimi rokami kop-
lje svoj grob. Tudi opomin nevtrolec, kateri
stoji pri oknu ter izrekajo eodbe in prisostvu-
jejo sedanjim dogodkom, je v tukajšnjih krogih
naletel na širok odmev.

Angleški rušilec potopljen

Lisbona, 22. marca AS. Iz Londona poroča
angleška admiraliteta izgubo rušilca »Lightninge«
Spadal je med angleške ladje najnovejšega iz-
delka.

Davis o anglosaških pomorskih izgubah

Buenos Aires, 22. marca. AS: Ravnatelj ame-
riškega vojaškega poročevalskega urada E. Davis
piše v listu »Washington Post«, da bo v pogledu
lidskih izgub marec eden najslabših vojnih me-
secev.

Roosevelt odpovedal vse sestanke

Buenos Aires, 22. marca. AS: Roosevelt je od-
povedal vse sestanke, tudi tistega, za katerega se
je za nedeljo dogovoril z Edenom. Predsednik je
moral ostati doma zaradi »znakov prehlajenja« —
kakor je rekel njegov zdravnik.

Berlin, 22. marca AS. Kakor se je izvedelo
iz pristojnega vira, gradijo v neki nemški to-
varni za težko industrijo velikanski plavž s ka-
paciteto 250 ton. Ta plavž prekaša vse doseda-
nje proporcije v kovinski industriji.

Uradni seznam sovjetskih izgub

Berlin, 22. marca. AS. Objavljen je bil podroben seznam edinic, ki so jih uničile nemške čete pri protiofenzivi med Doncem in Dnjeprom, v kateri so zavzele Harkov in Bjelgorod. 13. februarja so imeli Sovjeti naslednje izgube: 9 pehotnih divizij, 3 pehotne brigade, med katerimi je bila ena smučarska brigada, 10 motoriziranih brigad, 25 oklepnih brigad, 2 oklepna polka in eno protitankovsko brigado. Velike izgube je imelo 19 pehotnih divizij, 5 konjeniških divizij, 7 motoriziranih brigad, 1 oklepna brigada in 4 protitankovske brigade.

Berlin, 22. marca. AS. Nemški uradni komentar k številnim, ki jih je objavilo nemško vrhovno poveljstvo 20. marca o sovjetskih izgubah pri Harkovu in Bjelgorodu pravi, da te številke mnogo povedo. Sovražnikov poraz je bil resen. Njegove izgube so slične nekdanjim izgubam v velikih uničevalnih bitkah. Gotovo je, da so boljševiki v celoti zgubili dve armadi ter najmanj za 15 divizij oklepnega orožja. Iz tega pa se ne smejo delati napačni zaključki. Nemško napredovanje se nadaljuje in je na mnogih mestih že doseglo Donec. Verjetno se bo položaj ustalil ob Doncu, kar pa trajalo ves čas velikih poplavl.

Berlin, 22. marca. AS. Kakor se je izvedelo iz pristojnega vira, so tudi včerajšnji napadi nemških oklepnih in pehotnih sil dovedli do zasledbe novega ozemlja na bojišču pri Harkovu, Bjelgorodu ter zahodno od Kurska. Južno od Bjelgoroda je bil na dolgi črti dosežen zgornji Don. Sovražnik je imel pri svojih napadih južno od Ilmenskega jezera velike izgube. Sovjeti so z

mnogimi divizijami obnovili svoje napade severno od Ilmenskega jezera. Bili so odbiti s krvavimi izgubami. Tudi južno od Ladoškega jezera in pri Leningradu napadi sovjetskih oklepnih sil niso rodili uspeha.

Berlin, 22. marca. AS. Iz pristojnega vojaškega vira se je izvedelo, da je nemška vojska med 11. in 21. marcem onesposobila na vzhodnem bojišču 946 sovražnih tankov. V tej številki niso upoštevani tanki, ki jih je uničilo letalstvo. Nemško letalstvo je zlasti napadalo sovražne položaje južno od Viazme in Murmanska. Tudi Batajsk je bil cilj velikih nemških letalskih napadov.

Stockholm, 22. marca. AS. Dopisnik lista »NewYork Times« v svojih poročilih iz vzhodnega bojišča odkrito priznava nemške uspehe v bitki na donjskem bojišču. Navzlic srditemu sovjetskemu odporu so nemške oklepne sile na raznih odsekih prebile ruske črte in prisilile sovražnika k umiku. Na opazovalca naravnost neverjetno vpliva dejstvo, da se nemška napadalna sila stalno krepi ter ne daje Rusom niti minute oddiha. Tudi južno od Harkova na odseku pri Čugujevu so se Rusi morali na široki fronti umakniti. Odmevi teh neuspehov tiste armade, ki jo je propagal mesec in mesec proglasila za nepremagljivo ter jo o tem stalno prepričevala in ji govorila o oslavljeni Nemčiji, so zelo nevarni. Dopisnik je obiskal tudi bojišča in pravi, da so sovjetske izgube velikanske in da nemško letalstvo prekaša sovjetskega ter tesno sodeluje s kopenskimi silami.

Zmešane trditve anglosaške propagande

Berlin, 22. marca. Nemci so na vzhodnem bojišču Sovjetom že presekali važne železniške zveze, tako da se bo pošiljanje sovjetskih edinic na jug zavleklo za nekaj tednov. Zato je Stalin poslal v borbo rajši rezerve, ki so bile namenjene za pomalanske in poletne boje. Očividno upa, da bo lahko časovno na ta način zamašil občutne vrzeli v svoji vojski. V zvezi s tem berlinski pristojni krogi z zanimanjem registrirajo trud fantastične anglosaške in ameriške propagande, ki izdaja vse mogoče »vojaške tajnosti«. Te novice so čisto jasno iz trte zvite, naj bi prepričale sovjetsko javnost, da je njihov poraz le začasen.

Popolnoma različno stališče v presoji vojaškega položaja in njegovega verjetnega razvoja pa je po-

vedal ameriški poslanik v Rusiji admiral Standley. Glavni motiv je sledeč: sovjetski poraz je drugoten glavni pomena. Glavno je, da Stalinove armade vežejo glavno nemških sil do dneva, ko bodo anglosaški zavezniki lahko sprožili drugo bojišče. Takrat bodo Sovjeti lahko prešli v ofenzivo in dosegli svoj cilj. — Ti politični in vojaški strategji onstran Atlantika so torej z drugimi besedami zadovoljni s tem, kar se dogaja tostran Dona in rajši vidijo, da se rdeče armade umaknejo, kakor pa da bi uničile nemške armade. Admiral Standley ki je bil žrtve svoje prirodne impulzivnosti in je obžaloval molk sovjetskega tiska o ameriški pomoči Rusiji, je častnikarjem med drugimi tudi izjavil, da bodo Stalinove armade sodelovale pri osvoboditvi malih narodov.

Obrotniški pomočniki in vajenci svojemu škofu

Na praznik svojega priprošnjika sv. Jožefa so se zbrali rokodelski mojstri, pomočniki in vajenci v rokodelski dvorani, da se poklonijo prevzvišenemu knezoškofu ob njegovi 60-letnici. K intimnemu domačemu slavu so povabili odlične prijatelje rokodelskega stanu, ki so napolnili lepo okrašeno dvorano.

Ob petih popoldne je prišel prevzvišeni s svojim spremstvom. Navzoče odlično občinstvo je prevzvišenega z navdušenjem pozdravilo in sprejelo in mu tako izrazilo svojo vdanost in ljubezen.

Komaj je potihnil vihar ovacij, se je razgrnil zastor in na odru je zapel rokodelski zbor Tomčev »Pozdrav vladiki«, v katerem so v lepi ubranosti prišla do izraza topla čustva rokodelske mladine.

Zboru je sledila deklamacija. Nastopil je g. Korosec, ki je s svojim sonornim glasom občuteno in zanosno recitiral Lovrenčičevo »Vezilo«, iz časa in dela in prizadevanj prevzvišenega zajeto prigradnice, ki izzveni v borbeno izpoved idealne mladine:

Prevzvišeni, ko venec šestdesetih let
ovenčal Vam je čelo, smo se zbrali
da še iz naših mladih gred bi cvet
v vezilo Vam ljubezni vdane dali:
Mladina samo eno — Vašo pot pozna —
mi z Vami smo in hočemo povsod Bogal

Gospodarstvo

Ljubljanska kreditna banka. Uprava banke je na svoji seji dne 20. t. m. pod predsedstvom g. Ivana Jelčina po poročilu ravnateljstva odobrila bilanco zavoda za leto 1942, ki izkazuje s prenosom vred 1.074.259,66 čistega dobička. Upravni svet zavoda je sklenil predlagati občnemu zboru, ki se bo vršil 10. aprila, izplačilo 4% dividende prioritetenim delničarjem, dodelitev Lir 250.000 rezervnim fondom, Lir 200.000 podpornemu fondu za uradništvo, dočim se Lir 472.259,66 prenese na novi račun. — Rezervni fond bode znalski po letošnji dotaciji nad 3% milijona lir, to je nad 31% delniške glavnice. — Na seji je bil obenem sprejet predlog uprave, da banka s 1. julijem t. l., po predhodni odobritvi Visokega komisariata, ukine zaščito za stare vloge in se tako zavod povrne v normalno poslovanje.

Devinkulacija kavčij. Stranke, ki se zanimajo za devinkulacijo kavčijevih podlogov, ki so bili izvršeni pred našo zasedbo, morejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacije, soba 10, vpogledati ob običajnih uradnih urah na-

vodila, ki jih je v tej zadevi izdal Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino.

Vloge pri Banca d'Italia. Banca d'Italia je z veljavnostjo od 12. dec. lani zvišala obrestno mero za bančne vloge na 3% od dosedanjih 1,5%, nadalje je vpeljala za zasebne vloge, ki so bile doslej brezobrestne, obrestno mero 1,5%.

Zavod za banke v Italiji. Poročali smo že, da je bil v Italiji ustanovljen osrednji zavod za banke, kateremu je doslej pristopilo 143 denarnih zavodov. Novi zavod je ustanovljen v obliki delniške družbe z glavnico 50 milij. lir. Za predsednika zavoda je bil izbran nar. svetnik Candiani, za glavnega ravnatelja pa dr. Vasilc.

Novo madžarsko posojilo. Madžarska vlada je sklenila izdati za 600 milij. pengő novih blagajniških zapiskov po 4% na tri mesece.

Norme za les na Hrvaškem. Posvetovalni odbor za normalizacijo pri hrvaškem ministertvu za narodno gospodarstvo je izdelal nove norme za les. Nove norme določajo obenem tudi klasifikacijo lesa po obsegu in kakovosti. Razredi so raz-

KULTURNI OBZORNİK

Roman iz življenja letalcev

Tak podnaslov nosi knjiga, ki je izšla pred kratkim v založbi Ljudske knjigarne kot prva iz zbirke »Naša knjiga« za novo poslovno leto ter jo je spisal francoski pilot Antoine de Saint Exupéry in nosi slovenski naslov »V eter, pesek, zvezde.« Toda tisti, ki bo pod pripombo »roman o letalcu«, pričakoval pravega realističnega romana letalca, kakšne zavite zgodbe in usode, bo razočaran, kajti to delo je fin slogovno in lirčno ter s prav globoko francosko duhovitostjo in metafiziko sestavljen mozaik najrazličnejših doživetij pilota, ki niha v vsemirju med zemljo in nehom, katerega pritegnje nase tako zvezde kakor zemlja s svojim magnetizmom in ki uničuje razdalje tisočev in tisoč kilometrov, da opravlja delo največjega človeškega napredka zadnjega stoletja. Letalstvo kot poklic je še mladega datuma, zato opis takih doživetij gotovo mika današnjega bralca ter je taka knjiga zelo iskana. Zadnje čase so pri nas brali romani in avtobiografski opisi navadnih meščanskih poklicev, kakor na primer zdravnikov, glasbenikov, umetnikov itd. Tako se vidi pri vseh naših književnih zbirkah, da sprejemajo med čisto književna dela zelo rada knjige, ki naj na otopljiv in konkreten ter živahen literarni način prikažejo vzore in

boje posameznih stanov. Taka dela so več ali manj izrazito dokumentarna in realistična, če ne naturalistična ter življenjskejsna. Takna pa ni ta knjiga, ki ima velike stilistične in literarne vrednosti pa nobene strnjene zgodbe ter uhaža zelo rada v liriko in poezijo ter v glasi-ranje globokih doživetij. Prav zato je ta tehnika tako podobna napol novelistično napol realistično obdelanim »Srečanjim« Mirka Javornika, ki je k nam prenesel kot močan literat to vrsto evropskega pisanja. De Saint Exupéry se je v tej knjigi pokazal ne samo poglobljeno pilota, temveč tudi velikega pesnika, in predvsem pesnika, ki odkriva svoje srce in spoznave na letalu skozi vseмир, čez peščena polja in ekozi viharje. Tako dajo njegove letalske proge, na katerih je služil, tako na progi Toulouse-Dakar čez Saharo, ali južnoameriška proga samo okvir, da nam pokaže doživljanja pilota v zraku, ko gleda zvezde sedaj nad nam, sedaj na levem boku kakor morske svetilnike, ter se mu ves svet preobrne. Ta močna doživljanja vplivajo tudi na njegovo vrednotenje človeka kot takega, kajti gleda ga s stališča »vesoljnega prostora«, kar je šele odkritje prav te najnovejše pango letalstva. V kolikor pa ga postajajošča postavljajo na zemljo, ali nesreče na sredo pušča-ve, v toliko doživlja tudi puščavo v svojem velikem molku, ki »govori kot množica ljudi na prostornem trgu. V devetih prerazih ali zapiskih nam tako predstavi doživljanja na progi nad španskimi gorami in peščenim morjem, skozi viharje in deževje in v letu med zvezdami, potem

Okrasite svoje domove z zastavami!

Za jutrišnje XXIV. obletnico ustanovitve borbenih fašijev bodo poslopja javnih uradov okrašena s zastavami ter opozarjamo, naj tudi zasebniki na svojih domovih razobesijo zastave.

Nov čas zatemnitve

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil, da se od nedelje 21. marca naprej pa do nove odredbe začne zatemnitev ob 19.30 in traja do 5.30 zjutraj. Vse ostale odredbe pa ostanejo nespremenjene.

Rdeči križ sporoča

V poizvedovalnem uradu Italijanskega Rdečega križa, avtonomne sekcije v Ljubljani, Via Ariela Rea 2 (Gospodstva cesta), naj se med uradnimi urami od 8—12 javijo naslednji:

Diz Ivan, Holod Anica, Poje Anton in Helena, Puc Pavla, Verbič Ana, svojci vojnih vjetnikov v Campo concentramento P. G. 62, P. M. 3200, dalje Mayer Angela in osebe, ki so poslale pakete naslednjim: Velde Alojz, Sever, Franc, Podraž Janec, Levstik Anton, Pajnič Ivan, Sečnik Jožef, Hočvar Iva, Boh Franc, Muster Jože, Zaje Vinko, Kozina Ivan, Marinič Martin, Rožman Andrej, Vidie Anton, Vidie Stanislav, Konda Jožef, Peterle Alojz, Zalar Matie, Kasl Adolf, Peršin Gabrijel, Smolič Ivan, Oblak Ladislav, Arko Anton, Černič Franc, Camernik Franc.

Delo dentistov

V prostorih sindikata dentistov (nekdanja zbornica) je bil te dni važen sestanek sveta, kateremu so prisostvovali tudi predsednik Zveze svobodnih poklicev in umetnikov inž. Milko Pirkmajer in sindikalni strokovnjak comm. Aleksander Nicotera.

Obpravnavali so vsa vseh vprašanja v novem duhu, ki je usmerjen k sodelovanju in z ozirom na legalnost v izvrševanju poklica. Ugotovilo se je, da je bila delavnost tako predsednika kot tajnika sindikata zelo živahna, nadalje, da je zveza v izdatni meri podpirala vse upravičene zahteve stroke in ugotovilo se je, da zahteva dentistova stroka novo in strogo ureditev tudi zaradi tega, ker se je poslabšala disciplina. Bili so tozadevno napravljeni razni sklepi, ki bodo v celoti obnovili zaščito in disciplino novega sindikalnega reda, ki se sedaj uvaja v okviru Zveze svobodnih poklicev in umetnikov.

V ta namen so pozvani vsi, ki na osnovi koncesije izvršujejo dentistovski poklic po maju 1941, da vložijo prošnjo za vpis v sindikat (bivšo zbornico), v kolikor tega že niso storili. Ta prošnja mora biti opremljena z vsemi listinami, ki jih zahteva zakon in jo je poslati potom sindikata na Visoki komisariat z ozirom na določilo čl. 10 naredben št. 293 z dne 14. febr. 1942, po kateri sme samo Visoki komisariat dovoliti nove vpise v sindikat.

Če take prošnje ne bo ali pa če prošnja ne bo ugodno rešena, ostane znaneprej v veljavi prepoved izvrševanja poklica in bodo proti kršiteljem podvzeti zakoniti koraki.

Na novo je bilo potrjeno določilo, da se morajo vsi akti na oblastva pošiljati po zani-manih samo-potom sindikata in zveze.

Vsi prisotni so bili soglasni v tem, da je treba okrepiti avtoriteto sindikata, katerega naloge so točno označene v pravilih, ki bodo v kratkem objavljena, in ki so zlasti v nadzorstvu nad izvrševanjem poklica in izvajanju poklicne discipline.

Na osnovi teh smernic so obravnavali vsa aktualna vprašanja in seja sveta je bila zaključena s trdnim zaupanjem in voljo, da bodo doseženi cilji, o katerih so bili napravljeni na seji soglasni sklepi.

Nakazila za sir

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino obvešča trgovce z racionaliziranimi živili mesta Ljubljane, da dvignejo do 24. marca nakazila za preostanek mehkega sira za marec pri Prevodu, Gosposvetska ulica 12-I. — Kdor vključno do 24. marca nakazila ne bo dvignil, mu bo sir zapadel.

Razdeljevanje mehkega sira potrošnikom

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino obvešča potrošnike mesta Ljubljane, da bodo pri svojih trgovcih od 26. marca dalje dobili še po 75 gr mehkega sira za marec na odrezek C. — Kdor do 31. marca sira ne bo dvignil, mu bo zapadel.

porejeni po 10 cm obsegu, kvalitetni razredni pa so označeni z A, B in C.

Racioniranje vina v Franciji. Francosko kmetijsko in preskrbovalno ministertvo je zmanjšalo mesečni obrok vina na 4 litre, od tega pa mora biti en liter v sortnih vinih. Težaki dobe dodatne obroke.

pa nam pokaže lepo idilo v afriški zelenici s svojevrstnimi prebivalci. Najbolj pa se nas dojm v poeziji puščave, te »neobjudene zemlje polne upornikov, preže vsepoved nate« ter nam pokaže duha domačih svobodnjakov in francoskih kolonizatorjev. Z doživljanjem slapov takih mavretanskih pofrancoscevev je že pokazal na ceno vode, ki jo ima za puščavca, kar se je razvilo v najmočnejšo podobo v tej knjigi, nalovljena z eno besedo: žej. Tu je strahotno opisana žej v libijskih puščavi, kakor je še nisem bral, in ki človeka pretrese, da se nazadnje res priključi pilotu v slavošpev vodi, ki ga podaja z močjo kozmičnega pesnika na koncu: »Ti si najdragocenejša, kar ima zemlja. Ti si tudi najbolj občutljiva izmed vsega in izvira iz samega tele-sa zemlje. Ti ne preneseš mešanice, ne trpiš vsake spremembe, ti si kaj hitro užaljeno božanstvo!«

Ta knjiga pa vsebuje še eno letalsko novelo istega pisatelja pod naslovom »Nočni polet«. Če je prva lirčni mozaik osebnih doživetij letalca pisan v prvi osebi v smislu ekspresionista, kozmičnega pesnika tudi po svoji notranji duševni ugašenosti, je ta drugi del že bolj novelističnega značaja ter skuša v objektivnih osebah pokazati nevarnosti letalskega stanu, posebno nočnih poletov ter silo in moč ter energijo tistih, ki osvajajo tudi noč za letalsko progo ter s tem utirajo pota v bodočnost. To silo pokaže predvsem v ravnatelju zrakoplovne družbe Revieru, ki kljub vsej človečnosti in človekoljubnosti energično služi samo dolžnosti, stvari letalstva,

DALE CARNEGIE Kako si pridobiš prijateljev

Nekdo je nekega dne šel v neko trgovino in kupil obleko, toda komaj jo je dobro začel nositi, je opazil, da suknjič pušča madeže na srajci. Takoj se je vrnil nazaj, poiskal prodajalca in mu povedal, kaj se je zgodilo. A takoj ga je oni prekinil: »Tisoče in tisoče takih oblek smo prodali in vi ste prvi, ki se je prišel pritožiti! To so bile le prodajalčeve besede, a pravi ton besed je povedal več: »Lazetel! Bi mi morda radi kakšno zagodli? Vam bom že jaz pokazal!« Potem je nekdo drug izmed prodajalcev segel v razgovor: »Vse temne obleke puščajo takšne madeže spočetka, če pa je še blago take cene, je pa to neizogibno.« »Besnel sem,« je pripovedoval kupec, »najprej hoče nekdo dvesti v nič mojo poštenost, nato mi drugi zabrusi v obraz, da sem kupil slabo blago. Skoraj bi se znesel nad njima in začel kričati, naj gredo vsi k vragu, ko se je pojavil šef oddelka. Ta je bil pa popolnoma drugačen od svojih podrejenih in se je znal prav vesti, celo tako da je iz bešenega človeka napravil zadovoljnega kupca. Ali veste, kako?«

»Najprej je poslušal mojo zgodbo od začetka do konca, ne da bi spregovoril le eno besedo. Ko sem končal, je začel razpravljati z obema nastavljenecema, motreč zadevo z mojega stališča in zatrjujoč, da je čisto jasno, da je suknjič res puščal madeže, in vztrajal pri tem, da se takih predmetov, ki ne zadovoljejo popolnoma kupcev, ne sme prodajati. Končno me je vprašal, kako bi me lahko zadovoljil. Nekaj minut prej bi odgovoril: »Obdržite to prekleto obleko in pojdite k vragu!«, tako pa sem čisto mirno povedal: »Za nek nasvet bi vas prosil: ali mislite, da bo ta napaka s časom prešla? Kaj bi se pa moralo storiti?« »Če se bo napaka ponavljala, jo prinesite nazaj in mi vem bomo dali boljšo. Prosim vas, da nam to neliubo stvar oprostite.« Popolnoma zadovoljen sem odšel: po nekaj dneh je napaka izginila in jaz sem to prodajalno povzdigoval do nebes.«

Vse časti je vreden ta šef oddelka! Kar pa se tiče obeh nastavljenecv, sem mnenja, da bosta za vse življenje ostala navedna prodajalca, razen če ju ne pridele oddelku za »zlaganje paketov«, kjer ne bosta nikdar prišla v dotiko z ljudmi.

Tudi najbolj surova, nergaška in zabavljaska oseba na tem svetu se pomiri in unese, če ji stoji nasproti oseba, ki jo zna potrpežljivo in tiho poslušati, medtem ko ona briža strup iz vseh svojih brizgalk.

Nek telefonski naročnik je povzročal nešteto sitnosti družbi s stalnimi pritožbami, besnel, preklinjal, se protivil plačati račune, izjavljal, da so potvorjeni, pisal protestna pisma časopisom — skratka nagnal na dan vraga in pol. Telefonska družba je končno poslala temu mostru-skazi enega svojih nastavljenecv. »Tri debele ure,« pravi nastavljenec, »sem moral poslušati silne besedne napade jezavega človeka, a sem nastavlil ušesa, kolikor sta mi dobra volja in potrpljenje pač dovolila. Se nekaj kratki sem se vrnil in ob zadnjem obisku me je imenoval za člana družbe, ki jo je on ustanovil. Družbe za zaščito telefonskih naročnikov. Se sedaj sem član in verjetno edini na vsem svetu. V teku vseh razgovorov, ki sem jih imel s to dobrotnico, sem vdano poslušal vse njegove pritožbe z veliko vnemo in prisrčnostjo, ob koncu uspel, da je plačal vse zaostale dolgeve in ga pregovoril, da je celo pritožbe umaknil.«

Bržkone se je ta nergač imel za neke vrste križarja, ki je upravičen braniti pravice javnosti zoper načrtno izmozgavanje. V resnici pa je hotel, da bi ga priznavali za zelo važno osebnost in v želji, da bi se povzpelo do tega položaja, se je zatekel po pomoč k scenam in očitkom; ko pa je videl, da mu je telefonska družba poslala nič drugega kakor svojega nastavljenca, ki naj ga povpraša o njegovih pritožbah, so vse njegove namišljene krivicošne splahnele in se razpočile kakor milni balonček.

»Nekoč,« mi je pripovedoval gospod Detmer, šel in ustanovitelj ene največjih družb za prodajo volnenih izdelkov na debelo, »je vstopil v mojo delovno sobo eden naših kupcev, ki nam je dolgoval še neko vsoto, besneč in preklinjajoč: tirjali smo ga večkrat in vedno zaman. Končno je prišel osebno in izjavil, ne samo da nam ni ničesar dolžan in da zato tudi ficke ne bo plačal, pač pa da ne bo niti metra blaga več kupil pri nas. Poslušal sem ga zelo potrpežljivo, čeprav me je imelo, da bi ga prekinil in mu jih nekaj povedal; a zdelo se mi je, da to ne bi bila preveč diplomatska kretnja. Ko se je slednjič izkašljal, sem mu čisto mirno dejal: »Prav lepo se vam zahvaljujem, da ste osebno prišli razložit vso to zadevo. Če ste morda utrpeli kakšne stroške glede tega malega dolga, kar se lahko pripeti vsaki drugi stranki, sem vam pripravljen nuditi povračilo.« Da ste ga videli, kako je onemel: prišel je s trdnim namenom, da se do zadnje kaplje krvi bori za svoj prav, in namesto da bi se z njim pričel, mu dajem celo prav. Izjavil sem mu tudi, da bomo njegovo ime črtali iz naših knjig: bolj verjetno je, da smo se mi zmotili, ko pa moramo pregledati toliko računov, in ne on, ki se zanima samo za svoje račune. Delal sem mu, da bi se jaz na njegovem mestu prav tako obnašal kakor se je on. Če končno ne želi več, da bi mu mi postregli z našim blagom, mu bom navedel nekaj trdk, ki jih je vredno priporočati.

Veliki partizanski porazi v Suhi krajini in v Dolomitih

Število ubitih partizanov v Suhi krajini znaša 690, v Dolomitih je ubitih partizanov 81, ujetih pa 32

V noči od 14. na 15. marec so pobesnele partizanske tolpe, ki so pred nedavnim doživle hude izgube v bojih pri Metliki, pridrvele v Suho krajino, da tudi tukaj pokažejo ljudem v najčistjši obliki svojo tako proslavljano »svobodo« in »novi red«. V smislu povelja partizanskega poveljnika Dragana Crnogoreškega: »V Hočevju je 40 belogardistov, v jurišnem napadu moramo postojanko v 10 minutah osvojiti in vse posadko poklati!« se je krvavi ples začel ob pol štirih zjutraj. Ljudstvo se je takoj podalo v varstvo oddelkov vaške straže, mnogi izmed njih pa so se aktivno udeležili boja.

Kmalu je med posadko padel prvi, in sicer Mestnik Anton iz Malih Les, smrtno nevarno pa je bil ranjen Hrovat Lojze iz Trebnje Gorice, ki je ves čas bitke fante spodbujal k junaški borbi. Ob koncu boja je izdihnil. Partizanom je uspel podvig, da se polaste cerkvenega zvonnika, od koder so otvorili strojnični ogenj na vaščane in posadko. Vendar je eden izmed vaščanov prodrl partizanski obroč in zaprosil za vojaško pomoč, ki je kmalu prišla in kar od dveh strani: iz Vidma in iz Ribnice. Vojakom se je pridružilo mnogo fantov iz Ambrusa, Vidma in Krčanov. Po celonočni in celodnevni bitki so se partizani okrog 6 zvečer umaknili zaradi velikih izgub.

Ujetniki pripovedujejo, da je padlo okrog 40 partizanov, mnogo pa je bilo ranjenih. Med ujetniki je tudi partijski politični delegat Jenčič Evstahij — »Stev«, doma iz Mengša pri Kamniku, star 22 let. Ravno tedaj, ko je hotel zažgati taborniške, so ga prijeli. Ima preostreljen trebuh in zlomljen roko in nogo. Dalje sta bila ujeta dva Tomca. Prvi, France, ki se je predal sam, je bil nasilno mobiliziran od partizanov 18. februarja 1943; drugi, ki je doma nekje pri Vinici, je bil mitraljejski pomočnik, že devet mesecev aktiven partizan in zagrižen partizec. Bil je takoj ustreljen. Dva partizana sta živa zgorela v hiši, ki so jo njuni dični bojni »tovariši« sami zažgali, deset jih je obležalo sredi vasi. Fantje so zaplenili partizanov dve teški strojnici, 12 pušk in mnogo streliva, zlasti bomb.

Jenčič je krepko zabavljajl bez partizanske akcije in tudi na svoj visoki položaj ni nič kaj ponosen.

V izdatni meri si je privoščil najvišje partizanske cvetke, tako brigadnega poveljnika »Dragana«, politkomisarja »Jožeta«, ki je baje nek železničar, novomeškega Duleta in komisarja Živka. Tudi vojaške zadeve je ravnodušno pripovedoval: da je poveljnik drugega bataljona — kako blesteč naziv — neki Leho, poveljnik tretjega pa Ilija Badovinac iz Rosalnice.

Poraz partizanov pri Hinjah

Med številnimi »obleganjci«, ki so jih partizani v preteklem tednu izvajali po Suhi krajini, so bile na vrsti tudi Hinje. Močna vojaška in fantovska posadka je vse poskuse krepko odbila in pognala »osvoboditelje« ljudstva v beg. Napadov na to postojanko partizani niso več poskušali.

Junaški odpor so partizanom nudili tudi fantje iz korinjske posadke, ki ji stoji na čelu Perko Pavle iz Ambrusa.

Pri Ambrusu padlo 100 partizanov

Najhujši spopad se je razvil med ambruško posadko in napadajočimi partizani. Stojnice so jih kosile, da so padali kot enopje. Ko so partizani uvideli, da ne bodo uspeli, so nasilno zbrali vse vaščane, stare, žene in otroke, in jim ukazali, naj gredo prosit fante, da se vdajo. Ti pa so strojnični ogenj še povečali; partizani so pobesneli od jeze in se znesli nad nemočnimi vaščani. Pobili so Muhiča Jožeta in Mišma Ivanko, v postelji ustrelili 85 letnega Vidica Antona, ostale, žene in otroke pa pretepali. Nič niso pomagale prošnje in jok nedolžnih, partizanski poveljniki so svinjarili naprej. Ubiti so hoteli tudi Tekavčev mater, ki pa jo je prej zadela kap.

Akcijo v Ambrusu je vodil domačin Boldan Jože iz Višnji.

Požig vasi

Svoj bojni klic: ropaj, požigaj, ubijaj! so partizani v Suhi krajini zapeli na vse grlo. Izropali Ambrus, požgali Mali Korinj, Kal, polovica Ambrusa, Brezovi dol, Višnje, kjer je zaradi partizanskega divjanja zgorelo vsem 47 gospodarjem prav vse, Primča vas in Pagere — kot pravijo zadnja poročila, nedolžne žrtve v Ambrusu, v Viš-

Žrtve partizanskih divjaštev v Ambrusu

Ker partizanski zločinci v Ambrusu dva dni niso mogli ugnati legionarjev, ki so junaske odbijali vse napade na šolsko poslopje, so se seveda znesli nad neoboroženim kmečkim prebivalstvom in pokazali, kako znajo osvobodjati ljudi od imetja in življenja.

Tako so v torek zjutraj ob treh potrkali na vrata hiše št. 32 v Ambrusu. Ker jih domači niso takoj slišali, so kar zadivljali, ko je končno prišel odpret 32 letni domači sin Muhič Jože. Nahrtili so ga, zakaj ni takoj prišel odpret. Povedal jim je, da jih ni slišal in da ga noga boli, saj je bil pred nedavnim cele štiri mesece v ljubljanski bolnišnici, poleg tega pa ga muči še revmatizem. Partizan seveda »kazeno« ni znal drugega, kakor nameriti fantu puško na prsi in sprožiti. Ves v krvi se je zgrudil Muhič Jože, drugi domači pa so ubežali kakor so vedeli in znali. Skrili so se največ v podstrešju in čakali, kaj bo. Partizani so odrogovili od hiše in smrtno ranjeni Jože je ležal ves dan v krvi, kjer je tudi izdihnil.

Pa ni bil edina žrtev partizanov ta dan. Ustreljena je bila 18 letna Ivanka Mišma, p. d. Breznikova iz Ambrusa. Partizanska krogla ji je kar razbila prsi, dokaz, da partizani načelno uporabljajo dum-dum kroglo. Od partizanskih dobrot presečena se je Tekavčeva stara mati, skoraj 80 letna ženica, p. d. Primoževa, tako prestrašila, da jo je zadela kap. Ubit je bil v hiši 70 letni starček p. d. Viharjev uje. Na cesti je padel Alojzij Muhič iz Ambrusa št. 1. Bil je star 35 let in zapuščal ženo in dva otroke. Prav tako je v vasi padel 28 letni Ivan Šinkovec, sin ambruškega župana.

njah — Papež Franc, hčerka Marija in mati Jera, požig prelepe šole v Zvirčah — vse to priča o silnem divjanju partizanov.

Partizanski poraz v Dolomitih

Velika bitka pri Toškem čelu, ki se je razvila v sredo 17. in je trajala do sobote 20. marca med dolomitiskim odredom in 1. bataljonom PPKM, pomenja nov in hud poraz za partizane.

Dosedanja poročila pravijo, da je v bojih obležalo 81 partizanov, 32 je bilo ujetih — med njimi veliko prisilno mobiliziranih, zaplenjenega pa je bilo veliko materiala. Našli so tudi precej velikega metala min, lasten produkt partizanov. Med ubitimi se nahajata tudi dva bataljonska politkomisarja in en bataljonski poveljnik.

Ujetniki pripovedujejo, da vlada med partizani velika nezadovoljnost in da so jih politkomisarji in poveljniki z grožnjami in strojnicami za hrbti

Veličasten pogreb kaplana Hočevarja na Grosupljem

Pozivi partizanom za predajo in za prenehanje njih nesmiselne borbe

Ljubljana, 22. marca.

V soboto dopoldne je grosupeljska in poljska okolica pospremila na zadnji poti izmučeno truplo pokojnega kaplana Hočevarja, ki so ga člani komunistične organizacije konec oktobra lanskega leta ugrabili iz srede ljudstva ter ga nato ubili nekeje v molniških gozdovih nad Šmarjem.

Dopoldne so se zbrali na Grosupljem velike kmečke množice, da zadnjikrat počaste spomin mučenca. Številna skupina znancev in prijateljev je prišla tudi iz Ljubljane. Pogrebne slovesnosti so se začele ob pol 10 z žalnim sprevedom po Grosupljem, ki se ga je udeležilo veliko ljudi. Po sprevedu je bila maša za rajnega. Ob koncu je spregovoril v cerkvi zbranemu ljudstvu kanonik dr. Kraljič iz Ljubljane, ki je tudi vodil pogrebne slovesnosti. V svojem govoru je poudaril, da je sedanja kruta vojska med Slovenci pač najglasnejši opomin k poboljšanju. Sedaj je čas, skrajni čas, da spregledajo vsi. Spregledati pa moramo svoje zmože prav v koroleni. Kolikokrat je prav slovenska duhovščina svarila narod pred liberalnim svobodništvom, ker je predvidevala, da bo svobodništvo privedlo narod v pogubo. Našli so se mnogi, ki so z zasmehom zavračali te opomine. Ko se je iz svobodništva razvila komunistična inteligenca, je bila zopet duhovščina tista, ki je svarila in opominjala pred nevarnostjo. Tudi tokrat so imeli mnogi za te opomine le gluha ušesa. Sedaj pa so prišla suha dejstva. Prišla je pokora, ki nas mora priversti k izreženju.

Zunaj cerkve je medtem že čakala vse okrog in okrog velika množica Grosupeljcev in okoličanov ter čakala na pokop. Od odprtem grobu je pokopnem tovarišu in sošolcu spregovoril v slovo urednik »Slovenec« France Glavač. V svojem govoru je poudaril popolno upravičenost samoobranbe, ki je vstala proti tolikemu zločinu komunistov. Slovenski fantje niso zgrabili za puške

prisilili, da so šli v napad, ki pa se je tako klavarno končal. Partizani so v svojih napadih uporabljali dum-dum kroglo.

Dozdaj ugotovljene izgube partizanov: 690 mrtvih

Med zmagovitim nastopom tega tedna so italijanske oborožene sile v spopadu s partizanskimi oddelki, znašajočimi več kakor 3000 mož, torej dosti močnejšimi od naših sil, zadale partizanom kar najhujše izgube. Komunistični uporniki so na bojišču pustili 690 mrtvih, kolikor je do sedaj ugotovljeno. Dva sta bila ujeta, 19 upornikov pa se je javilo oblastem. Natančnejša poročila o poteku te velike bitke bomo priobčili med tednom.

Posledice vseh teh silovitih porazov se bodo nedvomno kmalu pokazale. Glavnina partizanske vojske, to je vse tri udarne brigade, kakor poročajo, je še vedno obkoljena v Suhi krajini in neprestano dobiva hude udarce. Tako imenovani »Krimski odred«, ki se je zadnji čas združil z Dolomitiskim, pa je s tem zadnjim porazom doživel najbrž svoj razkroj.

zato, da prelivajo slovensko kri, temveč le zato, da branijo življenje svojih staršev, bratov in sestr pred samovoljnim ubijanjem partizanov, da branijo svoje imetje in svoje premoženje. Sprito ogromnega števila poklanih življenj in uničenega ljudskega premoženja smo pač popolnoma upravičeni, da govorimo o pravičnem maščevanju, saj je maščevalnost, če je v okviru zakonite oblasti, le ena izmed lastnosti, ki jih vsebuje pojem pravičnosti. Toda vemo, da so med vrstami partizanov še vedno nekateri, ki so šli krepit komunizem iz zapeljivosti ali pa iz nekega napačnega navdušenja, in ki jim je žal, da so se dali zapejati. Tem kličemo sedaj le eno: odložite orožje, prenehajte s prelivanjem tolike krvi, predajte se oblastem! Ravno danes smo zvedeli od vojaške oblasti, da je zajamčeno življenje in takojšen povratek domov vsem tistim partizanom, ki se radosno predajo in ki niso zagrešili kakšnega zločina. Sedaj je dana zadnja prilika, da se ustavi prelivanje krvi, dana tudi zadnja možnost rešitve nesrečnih zapeljancev. Vsi, ki imate možnost, sporočite to prizadetim, da se ustavi brezsmiselna partizanska borba, da se spet Slovenci zedinimo okrog tradicionalne poštenosti ter izločimo iz svoje srede vse gnulobe, ki nam je zastupila našo skupnost.

Veličastnega pogreba so se udeležili tudi zastopniki tamošnjega vojaštva s komandantom prezidija na čelu, prav tako številni zastopniki legionarjev s Police, s Šmarja ter s Škočjana. Legionarji so ob grobu oddali v spomin pokojniku častno salvo.

Pogreb pokojnega kaplana Antona Hočevarja ni pokazal le prikljubljenosti, ki jo je rajni užival pri kmečkih ljudeh, temveč je tudi dokazal pravo mišljenje podočeljskega ljudstva, ki je izrazilo protikomunistično in protipartizansko. Velika udeležba je najbolj glasno obsodila partizansko zločinstvo in javno manifestirala voljo, da ljudstvo vztraja v protikomunistični borbi do konca.

Najdba trupel podžupana Pogačnika in tovarišev

Vaška straža iz Dev. Marije v Polju je po trupadopolnem in dolgotrajnem iskanju in poizvedovanju našla 20. t. m. trupla podžupana Pogačnika in ostalih žrtev na Cerju. Vsi fantje so imeli vtis, kakor da hodijo po ogromnem pokopališču. Tu pa tam se je kdor spotaknil ob kako gomilo, vsepoved se je širil amrad razpadajočih trupel, ki jih je zverjed odkopala.

Kmalu so našli grob podžupana Pogačnika: iz tal je štrlela bela koščena roka, in ko so odkopali gomilo, so videli lobanjo, okostje in lase. Kraj se se po opisu partizanov popolnoma ujemal. Truplo, pokrito komaj za ped s prstjo, je ležalo z nogami navzgor, glava je bila skoraj ob gorski steti; nekaj korakov od groba raste drevo in veja v višini člo-

veka nosi še sledove vrvi, s katero je bila narečena žrtev prevezana med mučenjem.

Našli so tudi truplo nekega partizana, učiteljskega Pavčiča Ivana, treh Jakošev in Cankarja Milka.

Pogreb podžupana Pogačnika bo v torek ob pol 5 dopoldne; ostale žrtve so prepeljali v Bizovik, kjer jih bodo pokopali na praznik Marijinega oznanjenja.

Zvedele so se tudi nekatere podrobnosti iz zasliševanja pokojnega Pogačnika. Zasliševalec mu je povedal, da se bo lahko rešil smrti, če le pristane na program Osvobodilne fronte. Pogačnik je kategorično odklonil, nakar je bila sklenjena smrtna obsoda.

Partizani — morilci Stanka Stanovnika

Lansko leto je bil v Horjulu ubit Stanko Stanovnik, sorodnik pokojnega dr. Aleša Stanovnika, enega glavnih organizatorjev komunistične Osvobodilne fronte in bodočega partizanskega »ministra«. Stanko je bil po zgledu svojega sorodnika pristal Osvobodilne fronte, in je gotovo kot ožji sorodnik tako visokega funkcionarja moral uživati med komunističnimi vrstami velik ugled. Kljub temu pa je bil od komunistov ubit. Njegova smrt je bila v začetku zelo skrivnostna, kajti nihče ni mogel verjeti, da so lastni tovariši ubili tako odličnega člana svoje organizacije. Sedaj pa je že podrobno znano, da je Stanovnik postal žrtev komunistov, ker se jim je kot bivši krščanski marksist zdel vendarle premalo zanesljiv. Dobili smo pismo njegovega tovariša, ki je ta v njem sporočil domačim zadnje pozdrave Stanka Stanovnika. Takole se glasi to pismo:

Spoštovani! Ceravno vem, da bo moje plačilo krogla, ako bi moj komandant zvedel, da sem Vam sporočil o smrti Stankota, se vseeno čutim dolžne-

ga, da Vam kot njegov zvesti tovariš sporočim njegove zadnje želje:

»Tovariš, pozdravi v mojem imenu domače in jih prosim odpuščanja.«

Danes se mi je po tolikem trudu posrečilo priti v Vaš kraj, a Vam osebno ne morem izročiti sporočila. Izrekam Vam iskreno sožalje, saj sem ga poznal do dna srca. Bil je čvrst, a vendar doberga srca, zato je z menoj vred in še mnogimi drugimi težko prenašal krivice, ki jih moramo mi sami delati na nedolžnem slovenskem ljudstvu. Zato je skušal pobegniti, pa so ga prej zasatili in ustrelili. Umril je kakor toliko Slovencev že, po nedolžnem, a imenovano »izdajalec«. Molite za njega in za vse, ki smo verjeli, kar so nam obetali, a smo po lastnih izkušnjah spoznali svojo veliko krivdo, ki se ne da več drugače popraviti kakor s kroglo. Pozdravljeni! — Tovariš Stanetov.«

Tako zaključuje svoje priznanje partizan. Ker ni verjel besedam poštenih in iskrenih ljudi, temveč rajši temnim in neznanim voditeljem komunizma, je padel v pogubo, iz katere ne vidi nobene rešitve.

Turistova planinska doživetja brez cepina

Brez okovank in nahrbtnika ter — pomislite, tudi brez cepina sem se podal onega dne v višine. Vreme je bilo sončno, jasno in brez vetra. Pravo vreme za planinca! V mišicah me je zadrželo. Zemlja je bila še gola, le nekaj vresja, teloha in pomladnega žefrana je spominjalo na novo življenje. Ko sem se ozrl v višine, sem zagledal tisočere repke na leskah, pa drobne brstiče na brezinih vejicah, ki so se odražali na nebesni modrini kakor nenavadno lepa in čudovita nežna koprena. Vsak letni čas ima svoje čare. Poleti se veselijo zorenja v naravi, v jeseni paseš oči po čudovitih barvah gozdov, pozimi poslušaj pesem belih zvezdic, spomladi pa se ti zdi vsaka, in še tako skromna zelena bilka kakor prijetna znanilka zemeljske obnove. In če zagledaš tri ali štiri marelične popke, ki so se razcevetile, tedaj ti je duša polna lepega pričakovanja. Tedaj veš, da je blizu čas, ko bo zagorelo drevje v nešteti barvah, ko se bo ogrnilo polje v velikončno oblačilo.

Bil je pravi pomladanski dan, ko sem se začel vzpenjati. V delovni obleki sem se dobro počutil in sonce me je gredo v pleča. Čeprav je bil vzpon težaven in koncem koncem tudi ne

brez nevarnosti, sem začel žvižgati. Od nekdaj se je oglasil kos kakor da bi mi odgovarjal. Vzpel sem se prek vsega, kar je zagrinjalo razgled. S severne strani so se prikazali v nebo štrleči vrhovi Kamniških planin. Snežišča so se svetila, kakor da bi se kopala v snegu, orjaške čeri pa so kazale svojo tisočletno prelest v tako jasnih obriših, kakor da bi jih držal na rokah in jih gledal od blizu.

Reči moram, da sem se poglobil v doživetje planinca, dokler mi završalo neke spodaj: koko dajš, koko dajš, kokokoko dajš...! Kaj neki je to moralo biti? Ah, nekaj zelo navadnega, nekaj zelo vsakdanjega — kura je znesla jajce. Spomnil sem se, da gre dejansko samo za planinsko nadomestilo. Sem namreč športnik. In o športu pravijo, da je nadomestilo za življenje in udejstvovanje v naravi. In ker nisem bil nikoli prijatelj nadomestil, sem se lotil nečesa, kar je pristno: vrgel sem se v delovno obleko, vzel v roke na mesto cepina vrtno žago in se vzpel na staro hruško. O vzponu sem že povedal, da je bil kolikor toliko težaven in tudi ne brez nevarnosti. Mišice pa so ostale zveste, prijemi so držali in kmalu sem se majal v visoki krošnji.

Nepremagana zmota

Čas okrog prve svetovne vojne je bil značilen po silnem porastu modernizma. Po nekaterih delah se je ta zmota po svetovni vojni naravnost razbuhotala in se razvila v razna kulturna ali verska gibanja. Ze Pij X. je modernizem definiral kot zmoto vseh zmot. In v resnici je to gibanje za katolicizem silno nevarno, ker je kakor večglava hidra, ki ji znova in znova zrastejo odsekane glave.

Modernistična miselnost v razdobju med prvo in drugo svetovno vojno nikakor ni bila docela premagana. Nasprotno, doživela je še silnejši razmah kakor prej. Ni sicer več nastopala neposredno na verskem področju, kamor more cerkveno uteljevanje posegati direktno, temveč se je omejila bolj na idejno kulturna poprišča, kjer je razvila silno delavnost. Doim je tlasti še za časa Pija X. nastopala na področju teologije, pa nastopa danes bolj na področju filozofije in vseh tistih panog, ki so nekako v sredi med svetno in božjo znanostjo: v umetnosti, v prizadevanju po socialnem izboljšanju, v gospodarski morali, na področju mednarodnih in meddržavnih odnosov, itd.

V filozofiji se še vedno zagrizeno bori predvsem proti razumu. Francoski filozof Jacques Maritain je v svojem delu o Tomažu Akvinskem opozoril na veliko nevarnost, ki preti krščanski kulturi od modernizma. Povedal je, da je ta nevarnost vesoljna, temeljna, ker izpodkopava temelje razumu, ki je osnova, na katerem gradi krščanstvo svojo vero in na katerem je zgrajena tudi kultura. Razum je prav za prav glavni nasprotnik modernizma. Zato je tudi razumljivo, zakaj modernisti najbolj sovražijo filozofijo Tomaža Akvinskega. Ta filozofija namreč od vseh najbolj odgovarja zahtevam čistega razuma, je vsa zgrajena na čisti objektivnosti, ki jo modernizem tako sovraži. Vedno bolj se spet slišijo fraze o nezadostnosti razumskega spoznavanja, a ne v tem pomenu, kakor da bi bil naš razum preslaboten, da bi mogel v vsej polnosti s spoznanjem zajemati božje bistvo, temveč v pomenu, kakor da naš razum sploh ne bi bil sposoben priti do Boga. Vedno hujša je zato borba proti takimenovanemu »razumarsstvu«, ki modernizem pomeni vse, kar spada pod pojem zakonitosti, reda, sistema in znanstvenega postopanja.

Ze na prvi hip je spoznatno, da je sodobni modernizem hote ali nehoti v službi komunistične revolucije in se more istovetiti s kulturnim boljševizmom. Kakor kulturni boljševizem tako tudi modernizem razbija razumske postojanke sodobne krščanske družbe ter odpira vrzeli največjemu sovražniku krščanstva — komunizmu. Svoje rušilne namene zakriva pod lažno vneto protinacionalističnega boja. Toda racionalizma ne pojmuje tako, kakor ga pojmujejo mi, kot zmota. S to besedo razume vse, kar je razumskega, in ker je krščanstvo v svoji osnovi razumsko utemeljeno, racionalno, mu je seveda tudi krščanstvo, vsaj kakor ga oznanja katoliška Cerkev, racionalistično, torej zmota.

Se bolj otipljiv pa je modernizem na različnih praktičnih področjih, kakor na kulturnem in sociološkem. Na kulturnem zahteva emancipacijo in popolno osamosvojitve različnih kulturnih panog. Krščanstvo je od tukaj popolnoma izločeno in potisnjeno le v liturgijo in v razne nabožne vaje. V javna vprašanja, čeprav so izrazito verskega ali verskoobrambene značaja, se ne sme vtikati. Pri nas se je ta miselnost najbolj pokazala ob vprašanju komunistične Osvobodilne fronte. Tako so naši modernistično usmerjeni duhovni učili, da bi morala duhovščina v sedanjem spopadu med komunisti ter med branilci krščanske vere in kulture ostati vsaj nevtralna, če se že ni priključila Osvobodilni fronti; če bo nastopila proti njej, bo storila nekaj nekrščanskega, ker bo segla na politično področje, kamor posegati ne sme. Ker je pa slovenska duhovščina storila svojo dolžnost, ji očitajo sedaj, da je izdala krščanstvo! Po njihovem mnenju je namreč akcija Osvobodilne fronte neko narodnostno gibanje, kamor naj se duhovnik in Cerkev ne vsiljuje, ker je pač narodnost neka popolnoma samostojna vrednota, ki zanjo verske in moralne zahteve ne veljajo.

Se bolj kakor na kulturnem pa je opaziti vpliv modernizma tudi pri nas na sociološkem področju. To se kaže predvsem ob vprašanju komunizma. Tu so modernisti soglasni v tem, da je treba s komunisti narediti sožitje. Glede komunizma samega so mnjenja, da je njegova nadgrada pač nekaj nujno zgodovinskega, čemur se ni mogoče izogniti. Vsak odpor proti njemu bi bil torej nesmiseln. Še več: kar se posebej tiče katoličanov, je v nasprotju s bistvom katolicizma, če se z oboroženo silo zoperstavljajo nastopu komunistične revolucije.

A to sta le dva najvidnejša odtenka te miselnosti, ki se polagoma in neopazno, a vedno silneje uveljavlja tudi med takimi, ki so še včeraj veljali kot izrazito krščansko usmerjeni duhovni. Duhovna revolucija je vedno bolj nevarna od zunanje, fizične, kajti prva je tel vedno vzrok, druga le posledica prve. Zato mora biti naša pozornost obrnena tudi na duhovne temelje, iz katerih se širijo strupeni hlapi rušenja in anarhije.

Od tam je bil lep razgled na okolico vse do gorskih velikanov, s snegom obloženimi.

Začel sem botanizirati, kakor se spodobi za pravega planinca. Oko je iskalo cvetnih brstičev, mladik in suhih vej. Ugotovil sem, da se bom moral vzpeti še višje, če bom hotel razrešiti in pristriči v nebesno modrino štrleče mladike na vrhu. V vitkih vejah sem začel stikati za prijemi, začel pa sem tudi ugrabiti, če bodo veje zdržale ali ne. K areti nisem več tako težak kot nekdanj: veje so zdržale in se začele sumljivo majati. Še na misel mi ni prišlo, da bi popustil — za planinca se kaj takega ne bi spodobilo, in končno, v tveganosti je posebna draži! Nazadnje sem bil tu gori lanko jesen, ko sem obiral rumene hruške, debele kakor glavica novorojenčka. Tudi takrat so se spreletavali občutki alpinista v skalah, obral pa sem jih vse do zadnje. Če bi jih kupil na trgu, ne bi dobil tako lepih in jih tudi ne bi bil tako vesel. To je podobno kakor z očnicami: samo na tiste si ponosen, ki jih utrgaš nekeje v skalah, slabšeje nepristopnih.

Tako je torej bilo z mojo alpinistično brez cepina. Zagal sem suhe veje in rezal prepogoste, do bodo drevesa lažje dihal. Ves popoldan sem se plazil po hruškah in jablanah, po češnjah in alivah. Priznati moram, da je bil to prijeten šport in mimogrede tudi koristen — kar pa spada že v področje umnega sadjarja. Ko sem tako prereditel in očedil kakih deset dreves, sem bil utrujen, kakor da bi se vzpel na visoko goro. Očnice res nisem videl ali sleča, pač pa gredice špinace, radiča in rožnatega zelja spodaj na vrhu. Tudi teh je bilo veselo oko, dvakrat veselo! Reklji boste, da sem prozaičen, jaz pa vam odgovarjam, da sem samo sodoben. Zakaj bi tarnal, če je treba delati; veliko poezije je v delu pod vedrim nebom in pomilovanju so vredni samo oni, ki si ga počnejo ali ne morejo privoščiti. Ali je greh, če združiš koristno e prijetnim in če dopustiš domišljiji, da te zaziblje v doživetje planinca?

Drobne novice

Koledar

Torek, 23. sušica: Jožef Oriol, spoznavalec; Pelagija, mučenica; Oton, škof.
Sreda, 24. sušica: Gabrijel, nadangel; Simon, otrok; Latin, škof.

Zgodovinski paberki

22. sušica:

I. 1595. se je rodil Antonius van Dyck poleg Rubensa najpomembnejši slikar flamskega baroka. Van Dyckovi portreti se ločijo od vseh tovrstnih kasnejših del po posebni tirni nadahnjeni enovitosti. Zanimala ga je predvsem religiozna snov; slikal je pasijone in Madone. Van Dyckova dela so posebno močno vplivala na razvoj angleškega slikarstva; zadnja leta je namreč delal največ na Angleškem, tam je l. 1641. tudi umrl.

I. 1782. se je podal papež Pij VI. osebnostno na Dunaj, da bi pregovoril Jožefa II. naj preneha s svojimi cerkvenimi reformami. Cesar je sicer poglavarja katoliške cerkve slovesno sprejel, toda njegovim željam ni ustreget.

I. 1805. se je rodil v Ljubljani skladatelj Jurij Mihevc. Solal se je v Ljubljani, kjer je končal gimnazijo, nato pa se je posvetil samo glasbi. V javnost je stopil z vojaško koračnico ob priliki ljubljanskega kongresa. Odšel je na Dunaj, kjer si je v kratkem pridobil precejšen ugled. L. 1826. so izvajali na Dunaju tri komične opere, njegove kompozicije, v naslednjih letih še druga njegova dela. Najpomembnejše njegovo delo je opera »Recht behalten die Planeten«. Zadnja leta je preživel na Francoskem, kjer je tudi umrl l. 1882.

1832. leta je umrl v Weimaru Johann Wolfgang Goethe, prvak nemške književnosti.

23. sušica:

I. 1754. se je rodil v Zagorju pri Moravah Jurij baron Veger. Studiral je v Ljubljani in vstopil po dokončanih študijah k vojakom kot ladijski inženir, pozneje je prestopil k topništvu in postal profesor za matematiko. Odlikoval se je v bojih s Turki in Francozi. Slaven je postal zaradi izdaje logaritmov, ki se odlikujejo po točnosti in obsežnosti. L. 1802. so ga našli mrtvega pri nekem milnu ob Donavi in šele 30 let po njegovi smrti so ugotovili, da ga je umoril tamkajšnji mlinar. Moravani so mu postavili lep spomenik. Ljubljana pa je pomenuvala po njem eno izmed svojih ulic.

I. 1813. je posegel sardinjski kralj Karel Albert v lombardske zadeve. Za pomoč so ga prosili uporni Lombardi z Milanom na čelu, toda kralj se je obotavljal in s tem omogočil avstrijski vojski neoviran umik v trdnjaviški četverkot. Poseg Karla Alberta v Lombardijo je vzbudil v Italiji splošno navdušenje; povsod so se zbirale skupine prostovoljcev za »sveto vojno«, na čelu vsem slavni Giuseppe Garibaldi. Toda med italijanskimi vladarji ni bilo sloge. Kmalu so vsi odločili svoje čete; osamljenega kralja je nato premagala avstrijska vojska pod poveljstvom Radecyja pri Sv. Luciji in Custozzi. Karel Albert se je umaknil preko Ticina in sklenil premirje.

I. 1849 je prišlo po prekinitvi premirja do bitke pri Novari. Piemontske čete, ki jim je poveljeval poljski general Chranowski, so se sicer pogumno upirale, toda Radecy jih je premagal in prisilil k umiku. Po tej nesreči se je Karel Albert odpovedal prestolu v korist sinu Viktorju Emanuelu II., ki je nato sklenil z Avstrijo dokončni mir.

Novi grobovi

† Alojzija Segula. V soboto je umrla v Ljubljani mati in gospa Alojzija Segula, vdova po poštenem uradniku. Blago mater so pokopali v ponedeljek ob pol treh popoldne. Sveta maša za dušnika bo v torek, 23. marca pri Sv. Jožefu ob 7 zjutraj. Naj rajni sveti večna luč, vsem njenim dragim naše iskreno sožalje!

PESNIKOVA SKRIVNOST

je najlepše delo slavnega pisatelja A. Fogazzara, ki ga je pisal dve leti.

Skoraj vsi podatki v tem delu so avtobiografski, pesmi pa so vzete iz »Knjige o nesmrtni ljubezni, ki jo je pripravljala, a nikoli objavila. Mnogi kritiki postavljajo to delo nad vsa druga Fogazzarova dela. — Kupujte to lepo delo, ki slovi v svetovni književnosti.

V kratkem bo v »Slovenčevi knjižnici« izšla nova bolgarska povest

»LJUBEZEN KRALJICNE SOFIJE«

Drobna ljubljanska kronika

Večer šantlovih skladb v veliki filharmonični dvorani. To je naslov koncerta, ki ga bo priredila v petek, dne 26. t. m. Glasbena Matica v proslavo 60-letnice slovenskega skladatelja in umetnika prof. Saše Sanda. Poleg solistov: pianistke Martje Bizjakove, sopranistke, operne pevke Manje Mijalkove, violinista Alberta Dermalja, violončista Ivana Zimonda in Ljubljanskega koronarnega tria (Dermelj, Sedlbauer, Lipovšek) bo nastopil prvi letošnji letni solisti šbor Glasbene Maticе pod vodstvom ravnanja Mirka Poliča. Začetkom tekočega solskega leta je začela Glasbena Matica po navado s posebnim solskim zborom z namenom, da izveža in pripravi mlade pevke in pevce za poznejše udeleževanje v koncertnem zborovnem petju. Prvi nastop solskega zbora bo na Santlovem večeru v petek, dne 26. t. m. ob pol 7. Zbor bo pel njegova trijska zborja s spremljevanjem klavirja: Mala predica in Ribič. Predprodaja vstopnic za koncert je v Knjižarni Glasbene Maticе.

Umetna gošnja gredo v denar. Pomlanske obkroževanje polja ter priprave za letino so povzročile med številnimi ljubljanskimi malimi gospodarji in pridelovalci v teh tednih zelo veliko povpraševanje po umetnih gošnjah. Kakor znano je že sedaj v Ljubljani obdelani sicer razpoložljivi kosci zemlje, toda na ljudem manjka hlevskega gnojila, ker Ljubljanci paš niso živinorejci. Zato potrebujejo mnogo umetnih gošnji. Kdor je mogoč, je apno potresel po zemlji že v jeseni ali čez zimo; apno apna predvsem na tako zvano kiselko zemljo, zlasti na Barja. Povzroč, kjer se gošiti rastlina kiselca, povzroča manjše taktilne apna. Sedaj pa ljudje povprašujejo predvsem za kalijev sol. ki

— Nemška akademija, lektorat v Ljubljani, priredi v sredo, dne 24. t. m. v mali dvorani Filharmonične družbe koncert baritonista monakovske opere gospoda Erika Jürgensena, ki ga na glasovirju spremlja g. Werner Dommes. Koncert se začne ob 18. Na programu so: F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, H. Wolf, R. Trunk in R. Strauss.

— Uprava Kina Sloga obvešča, da bo njena blagajna izdajala ob dnevnih premierskih predstav zopet vstopnice z označbo sedeža, ker hoče, da dobi vsak posestnik tega kina tudi svoj sedež, ki mu pripada. Predstave se vrše ob teh dnevih redno ob 14.30, 16.30 in 18.30 uri.

— Lep prvi pomladanski dan. V nedeljo, 21. t. m. je bil začetek pomladi. Bil je res lep prvi pomladanski dan. Barometer se je dvignil in je napovedal, da bo lepo vreme trajalo še dalje. Tako lepega vremena v marcu še kmalu nismo imeli. Vremenski zapiski za zadnjih 5 let navedajo, da je bil primerno tako lep marec leta 1938. Takrat je bilo le malo dežja. V 4 deževnih dneh

ga je padlo 80,4 mm. Naslednje leto, 1939, je imelo 8 deževnih dni in 47,7 mm dežja. Tudi leta 1940. je bil marec razmeroma prav lep in tople. Bil pa je nekoliko bolj moker. V 8 dneh je padlo 83,5 mm dežja. Zelo deževen pa je bil marec leta 1941. Takrat je močno deževalo: V 11 dneh je ombrograf zaznamoval kar 131 mm dežja. Lani je bilo sicer 16 deževnih dni, a padlo je le 46,8 mm dežja. Tako vidimo, da smo imeli v zadnjih 3 letih marca razmeroma lepo in toplo marčno vreme, pa le malo dežja. Kakor je pričakovati, bo najbrž letošnji marec odnesel rekordno nizko številko deževnih dni in tudi prav nizek rekord mokrote.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZA«, cvetličarna.

— Po stoječih vodah led. V nedeljo se je jutranja temperatura dvignila nad ničlo. Zaznamovan je bil jutranji minimum +2,2°C. Barometer je v nedeljo dosegel stanje 769,9 mm. V ponedeljek zjutraj pa je nastopilo nekoliko hladnejše vreme. Po stoječih vodah, zlasti po barjanskih jarkih in mlakužah se je napravila tanka ledena skorja. V soboto se je bil zaznamovan temperaturni dnevni maksimum +9,2°C. V nedeljo najvišja temperatura +11,3°. V ponedeljek najnižja jutranja temperatura —2°C. Barometer v ponedeljek 768,7 mm. V ponedeljek zjutraj ni bilo ne megle, ne slane.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Pastirski list za post 1943. Naš prevzvišeni nadpastir je postal svojim vernikom kratek pa toplo in prepričevalno pisan pastirski list, v katerem obravnava temeljno misel naše sv. vere: ljubezen. Najprej govori o bratovski ljubezni in pravi: »Ni kraja na svetu, kjer bi ne bila ljubezen do bližnjega nujna in bi ne bila prvi predpogoj mirnega sožitja in npravnstvene ter gospodarske blaginje šlovske družbe. V drugem odstavku govori o delih ljubezni in naglašja, da je treba poučevati in voditi po pravi poti, vse, ki so v zmoti. Nato poudarja medsebojno spoštovanje in ugotavlja: »Eden izmed izrazov bratovske ljubezni je medsebojno spoštovanje, in sicer ne samo spoštovanje do osebe bližnjega kot celote, ampak tudi do njegovega premoženja; kajti poleg pete zapovedi, ki prepoveduje škodovati bližnjemu na življenju in zdravju, je tudi sedma, ki prepoveduje krasti in škodovati bližnjemu na blagu. Ob zaključku daje nadškof duška svoji iskreni želji po miru: »Svet želi potrebo po miru, a le malo stori, da bi ga bil vreden. Pravijo ljudje z majhno vero, da nas je Bog zapustil. Bolj pametno bo vprašanje, ali nismo mi Boga zapustili. Pravi mir nam more dati le Bog in njega moramo zanj prositi in storiti vse, da tako velikega daru ne bomo nevedni.«

Pomagajte zapuščenim! V odredbah, ki jih je izdal naš nadškof v izpolnitvi svojega pastirskega lista in v želji, da bi se njegova naročila tudi izvedla, je tudi naslednja, ki prica o njegovi priskrbi ljubezni do vseh trpečih: »V vsaki duhovni naj se ustanovi kaka dobrodelna družba, ki bo skrbela za reveže, bolnike in zapuščene. V duhu krščanske vzajemnosti skrbite tudi za vse, od vojne prizadete!«

Duhovniška vest. G. Jožko Kragelj, dozda kaplan v Idrin, je imenovan za kurata na Luico.

Poroča. V Caporetto se je poročil trgovec g. Mirko Mašera iz spoštovane Mašerove družine, z gđ. Ivo Mašera iz Luico. Bilo srečno!

Z Gorenjskega

Spojitev Lukovice in Krašnje. Po naredbi šefa civilne uprave sta bili občini Lukovica in Krašnja združeni v uradno okrožje Lukovica. Občinska pisarna v Krašnji je bila zaprta in prenešana v Lukovico, kjer se sedaj upravlja obe občini pod enim komisarjem. Prebivalcem Krašnje to seveda ni bilo po godu in so večkrat prosili, naj se jim kakor koli pomaga. Deželni svetnik je sedaj odredil, da so vsak teden enkrat tudi uradne ure za prejšnjo občino Krašnjo v Krašnji.

Priročnik za gorenjske šole vodje. Okrožni šolski svetnik Helmut Praseh v Kamniku je izdal priročnik za mlade šolske vodje na Gorenjskem z naslovom: »Die Aufgabeb. Gorenjski tednik pravi, da je to prvi posrečeni poskus, da se da na Gorenjskem na težkih in odgovornih mestih službe učiteljem navodilo, s katerim bodo zmogli svoje velike naloge.

Novice iz Litije. Krajevni skupinski vodja Rohm je 4. marca uvedel v službo novo voditeljico ženstva Radischin, ki je ta dan tudi že govorila zbranim sodelavkam o nalogah žene v vojni. Dne 6. in 7. marca izpeljana nabirka za zimsko pomoč je vrgla 4700 M. Pri tem so si stekle velike zasluge požrtvovalne žene iz Litije in litijskih SA mošče.

Gorje pri Bledu. Pred nedavnim je bilo zborovanje članov stranke v Gorjah. Na zborovanju se je poslovil okrožni vodja dr. Hochsteiner od dosedanjega skupinskega vodje Dippolda, ki je sam prošil za odpustitev. Krajevno skupino je sedaj prevzel vodja žage »Gollana« Leitner.

Krajevne voditeljice ženstva iz radovljanskega okraja so imele solanje na Bledu. Učile so se zlasti, kako se da s skromnimi sredstvi izdelovati čedne in lične igrače. Solanje je bilo zaključeno z večurno zabavno prireditvijo.

Iz Smartna pod Šmarne gor. V petek, dne 5. marca je imel okrožni govornik Eixelsberger zborovanje kmetov v Smartnem. Razpravljal je zlasti o načelih pridelovalne bitke. Predzadnje nedeljo je govoril v Tacnu prebivalstvu okrožni vodja Kuss. Orisal je politični in vojaški položaj in naloge, ki so s tem nastale za vsakega posameznika. Celotno ob strani stoječi ali s sovražnimi novicami preprosti so mogli izvesti iz njegovih navdušenih izjav, kako velikanska in nepremagljiva je moč Nemčije. — Delavcu Rudolfu Zormanu je po daljšem bolehanju umrla njegova 32-letna žena Marija. Pet nedolletni otrok, med temi par dvojčkov, je ostalo brez matere.

Poroča. V Ratezah sta se poročila Alojzij Eriah in Ursula Kerštajn.

S Spodnjega Štajerskega

Vitez železnega križa s hrastovim listom doma iz Radgona. 6. marca letos je bil podeljen vitezu železnega križa in polkovniku Johannu Micklu poveljniku brigade oklepnih greadirjev kot 205. vojaku nemške oborožene sile hrastov list k dosežanju odlikovanju. Polkovnik Mickl je že 15. novembra 1941 kot poveljnik polka oklepni grenadirjev pred Tobrukom dobil viteški križec železnega križa. Sedaj se je pa posebno izkazal v obrambnih bojih pri Rževu v decembru in letos v januarju. Odlikovani polkovnik se je rodil leta 1893 kmetu Matiju Micklu v Zenkovicah pri Radgoni. L. 1914 je bil poročnik pri obmejnem polku. Od leta 1920 pa je bil dalj časa v 5. kolesarskem bataljonu nekdanje avstrijske vojske. L. 1938 pa je postal podpolkovnik in bil imenovan za poveljnika oklepnega oddelka.

Matura v Mariboru. Pred nedavnim so opravili učenci 8. razreda na Tegetthoffovi gimnaziji v Mariboru matura. Zrelostni izpit je napravilo vseh 17 učencev aliterovno.

Obritniški jubilej. Te dni je praznovan 20-letnico ustanovitve svoje obrti ključavničarski mojster J. Jevšek iz Maribora. Mariborski dnevnik se ga spominja kot vnetega Strankinega delavca.

Rekord v porokah. Prva polovica meseca marca je prinesla izredno veliko porok v Mariboru. Medtem ko se je v zadnji polovici meseca februarja poročilo le 41 parov, se je v prvi polovici marca poročilo v Mariboru kar 72 parov.

40-letnica poroke. Včeraj sta praznovala v Mariboru 40-letnico poroke višji skladiščnik Ignac Aršič in njegova soproga Adela. Aršič je že 16 let inkasant trške Schenker & Co.

Srebrna poroka v Celju. Zakonca Franc in Flora König sta 16. marca praznovala srebrno poroko. Graški dnevnik ob tej priliki poudarja privrženost Königove družine k Reichu. Slava so se poleg drugih udeležili okrožni vodja Dorfmeister in vsi uradni vodje celjskega okrožja.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 72-letni bolniški strežnik Ivan Majhenič, 81-letna zasebnica Karolina Köhler iz Studencev, 81-letna zasebnica Marija Vabič roj. Sunko, 79-letni občinski revež Anton Smisel, sinček železn. nameščena Emilia Zupe iz Studencev, 80-letna hišna posestnica Barbara Kolar iz Studencev, Jakob Dvoršak iz Pobrežja, 87-letna Marija Skube roj. Jurjevič, pri Sv. Miklavžu pri Ptujju je umrla 82-letna vdova ravnateljka realke Matilda Mikl roj. Repič, v Celju je 17. marca umrl veleposelnik Franc Plaskan iz Orle vasi pri Braetlovcih. Rajni je bil znan po vsej savinjski dolini. Bil je izredno velik, meril je skoraj dva metra. Dolgo vrsto let je bil tudi zaprišežen cenilec pri okrajnem sodišču. Dožakal je 72 let. V Celju je umrla 74-letna Terezija Pistevec. V Ormožu je umrla Pepi Majerič. — Na severnem bojišču je padel 23-letni Anton Ferleč, dobrovoljec v polku gorskih lovec, doma iz Maribora. Na srednjem vzhodnem bojišču je padel podfašnik v polku oklepni lovec 22-letni Gerhard Heidelberg, doma iz Smartna v Rožni dolini.

Gledališče

Opera:

Torek, 23. marca, ob 17: »Traviata«. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve, članice beogradske Opere. Zvišane cene od 35 lir navzdol.

Sreda, 24. marca, ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 25 lir navzdol.

Cetrek, 25. marca, ob 17: »Evgenij Onjegin«. Izven. Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve.

Petek, 26. marca, ob 17: »Janko in Metka«. Red B.

Gostovanje Zlate Gjurgjenčeve. Članice beogradske Opere. Danes bo pela priljubljena pevka eno svojih posebno dožanih partij: Violetto v Verdijevi »Traviati«. S to partijjo je postala pri nas posebno popularna. Pevsko čustveno podani lik in igralstvo izpravo karakterizirane je zapustil v spominu gledalcev najboljše dojem. — Alfreda bo pel Čuden, oeta Janko. Ostala zasedba: Flora — Poličeva, Anina — Ramšakova, Gaston — B. Sanein, Doupel — Anžlova, Dirigent — Dolinar, dr. Grenvil — C. Debevec; zborovodja: F. Simoniti; koreograf: Inž. P. Golovica.

Druzo gostovanje Zlate Gjurgjenčeve. V Cetrek 25. t. m. bo pela glavno žensko partijo v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Tudi kot Tatjana je že znana in cenjena pri občinstvu. Opozorjamo na njen nastop v tej partijji, kjer ima priljubljenost, da ustvari povsem nasproten lik kakor je Violetta. Ostala zasedba partij bo obhajala, Onjegin bo pel Janko, Olga — Golobova, Lenskega — Stadolajev.

Drama:

Torek, 23. marca: Zaprto.
Sreda, 24. marca, ob 17:30: »Prava ljubezen«. Premiera. Red Premierski.

Iz Hrvaške

Ustanovitev katoliške župnije v Šidu. Na prošnjo katoličanov v Šidu je hrvatsko notranje ministrstvo dovolilo ustanovitev katoliške župnije v tamšnjem kraju. Dosedaj je Šid spadal pod katoliško župnijo v Gibarcu.

Pospeševanje glasbe in petja med delavstvom. Kulturno-prosvetni odsek Hrvatske delavske zveze je razposlal na vsa delavska društva v NDH okrožnico, s katero jim priporoča ustanavljanje pevskih in glasbenih odskov in društev.

Industrijska podjetja v NDH. Po zadnjih statističnih podatkih ima NDH 1600 industrijskih podjetij z okoli 2200 pogoni.

Proslava četrte obletnice obstoja slovaške države. Dne 14. t. m. so tudi v Zagrebu slovesno proslavili četrto obletnico obstoja slovaške države. Popoldne ob enajstih je bila slovesna služba božja v stolnici, katero je opravil ob številni asistenci prevzr. dr. Salis Sevis. Navzoč je bil slovaški poslanik v Zagrebu dr. Josip Ciekler z vsem osebjem slovaškega poslanstva, diplomatski zastopniki ostalih zaveznih držav, člani hrvatske vlade in raznih hrvaških kulturnih in gospodarskih ustanov. Poglavnika je zastopal general Ivo pl. Perčević. Po zahvalni službi božji je bil na slovaškem poslanstvu velik sprejem.

Nova zakonska odredba v Zagrebu. Na predlog hrvatskega notranjega ministra je Poglavljen NDH podpisal zakonsko odredbo, po kateri lahko hrvatsko notranje ministrstvo zaseže ne samo prazna stanovanja in sobe, temveč tudi opremljena stanovanja za nastanitev državnih civilnih ali vojaških funkcionarjev. Uredba točno določa, koliko stanovanjskih prostorov sme imeti na razpolago posamezna družina. Tako odredba predvideva, da sme imeti posamezna oseba ali zakonski par brez otrok samo eno sobo, družine z otroki dve ali tri sobe. Za ločene osebe, ki živijo skupno z otroki, sta določeni dve sobi. Osebe, ki izvršujejo svoj poklic doma, smejo po objavljeni uredbi imeti še poleg stanovanjskega prostora tudi delovno sobo.

Palata višje pedagoške šole. V zagrebškem Maksimirju bodo v kratkem pričeli zidati palačo za višjo pedagoško šolo. V palači bo imela svoje prostore tudi mešana ljudska in mešana nižja srednja šola. Poslopje bo moderno zidano ter bo v njem prostora za 1000 dijakov. Stroški za postavitev novega šolskega zavoda bodo znašali okoli 20 milijonov kun.

Ustanovitev telovadnega društva v Zagrebu. Z zakonsko odredbo hrvatske vlade so v Zagrebu ustanovili Hrvatsko telovadno društvo, ki ima svoje prostore v palači doma bivšega Hrvatskega Sokola.

Iz Srbije

Srbija se je odločila za Evropo. To misel je razvijal srbski prosvetni minister Velibor Jonić na velikem ljudskem zborovanju v Nišu, kjer se je bilo zbralo okoli pet tisoč ljudi iz mesta samega in njegove okolice. V nadaljnjih izjavah je minister poudarjal, da je samo na ta način mogoče, da se ohrani srbski narod in da si samo na ta način lahko zagotovi v novi Evropi tisto mesto, ki mu pripada.

Formiranje delovnih skupin občinskih uslužbencev. Da bi poljedelska delavnost beogradske občine ne trpela zaradi pomanjkanja delovnih moči in da bi občinski uslužbenci s svojim vzgledom dali dokaz svojega visokega pojmovanja državljanjskih dolžnosti in da bi se občinska zemljišča čim boljše obdelala, je predsednik beogradske občine Drago Jovanović izdal odredbo o formiranju delovnih skupin iz kadra občinskih uslužbencev. V delovni skupini morajo sodelovati prav vsi občinski uradniki in uslužbenci, od ravnatelja pa do zadnjega sluga in ne oziiraje se na spol, poklic ali položaj. Dela bodo trajala najmanj devet tednov, ter jih bo treba opravljati v marcu, aprilu in maju vsak dan od 8—14 ure.

Reden šolski pouk v Beogradu. Ljudske šole, ki o v Beogradu posebno v zimskem času delovale večinoma samo v skrajšanem pouku, so ta mesec zopet pričele z rednim vsakdanjim poukom. V kolikor pa je zaradi pomanjkanja prostorov v enem šolskem poslopju nameščenih več šol, imajo posamezne šole pouk vsak drugi dan.

Ladijski promet med Beogradom in Zemunom je sedaj urejen tako, da ladje vozijo desetkrat na dan v vsako smer.

Dobro razmerje med srbskim ljudstvom in bolgarsko vojsko. Sofijski dnevnik »Utro« je pred kratkim objavil članek o vlogi in delovanju bolgarske vojske v Srbiji. V njem med drugim poudarja, da ni treba prav nič prikrivati dejstva, da je lansko leto srbsko ljudstvo sprejelo zasedbeno bolgarsko vojsko v Sumadiji z velikim nezaupanjem, ponekod celo sovražno. Po enoletni zasedbi teh krajev po bolgarski vojski se je pa, po zatrevanju omenjenega sofijskega dnevnika v odnosu srbskega ljudstva do bolgarske vojske, zgodil čudež. Disciplinirana bolgarska vojska je povsod vpostavila in zagotovila red ter je upornike v notranji Srbiji likvidirala. Ti so posebno v okolici Niša poskušali s svojim rovarjenjem motiti pomirjevalno in prijateljsko vlogo bolgarske vojske, toda že meseca marca lanskega leta so bila vsa uporniška gnezda uničena. »Utro« zaključuje nato svoje poročilo s trditvijo, da vlada med Srbi in Bolgari sedaj popolno soglasje.

Cetrek, 25. marca, ob 17:30: »V Ljubljano je došel«. Red Cetrek.

Roberto Bracco: »Prava ljubezen«, dialog v treh dejanjih. Osebe: Helena — Vida Javornik, Hrgon — Jan, natak — Verdonik, krčmarica — Kruljev šofer — Kosič. Dejanje se godi: v predmestni majhni hoteli, v sobi zakotnega hotela na deželi in v zakonski spalnici. Delo je zrediral Jože Kovič, Premiera bo za abonma Red Premierski v sredo 24. t. m. ob 17.30.

Naznanila

RADIO, Torek, 23. marca: 7.30 Nagovori in romane. — 8 Napoved časa; poročila v italijanski. — 12.30 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Glasba — 13 Napoved časa; poročila v italijanski. — 13.10 Poročila v hrvaški. — 13.12 Pesni italijansko zemlje; orkester vodi dirigent Petralia. — 14 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra; vodi dirigent D. M. Siljanec. Glasba glasba. — 15 Poročila v slovenski. — 17 Napoved časa; poročila v italijanski. — 17.10 Pet minut gospoda X. — 17.15 Koncert violončelista Luigija Crisafopai; pri klavirju Enrichetta Petaccieva. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Valčki, polke in mazurke. — 20 Napoved časa; poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Dnevni posadke IX. zone Camille Nere vodi dirigent Somand. — 21.10 Italijansko glasbo vodi dirigent Armando La Rosa Parodi. — 22.30 Orkester pesmi; vodi dirigent Angelini. — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Reznor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayr, Sv. Petra c. 73.

Naše sedanje visoke številke niso nič novega

Dandanes smo navajeni, da kar tako šarimo z visokimi številkami. Pa to ne le na področju fizike in zvezdoslovja, kjer slišiš imenovati bilijone in trilijone, ne da bi se pri tem kaj začudil. Celo na denarnih trgih se nič več ne čudimo visokim številkam, ko smo bili med prvo svetovno vojno tudi navajeni šariti z milijoni za prazen nič. Navzlic temu si domišljamo, da so visoke številke lastne samo našemu času, vendar so take visoke številke imeli tudi že v starem veku.

Že v staroveškem finančnem svetu so imeli mnogo takega, kar ni skoraj nič manjše kot sodobno velikostno razmerje. Največje premoženje starega veka je bilo Krasovo in so ga cenili na 7000 talentov. Talent je veljal v današnjem denarju okrog 30.000 lir, torej je premoženje bogati Kras 21 milijonov lir, — vsoto, ki je bila glede na tedanje kupno moč in na tedanje razmere tako visoka, kot so zdaj milijarderske bogatije. Pravilnost podatkov o Krasovem premoženju je potrjena tudi s tem, da je dal o priliki svojega triumvirata pogostiti rimsko prebivalstvo. Zasedlo je 10.000 miz, pri vsaki mizi je bilo 20 oseb; torej je iz svoje lastne blaginje pogostil 200.000 ljudi, kar ni majhna stvar.

Največ dolgovi je imel v starem veku Krasov tovariš Cezar, ki se je zaradi svojega načina vladanja zadolžil pri raznih oduhlih za dva tisoč talentov. Ko je bil izvoljen za državnega upravitelja v Španiji, ga njegovi upniki niso pustili prej odpotovati, dokler ni Kras postal njegov porok za 850 talentov. V Španiji si je Cezar pridobil mnogo zaslug in je tudi mnogo zaslužil, tako da je ob svojem povratku poplačal vse svoje dolge in je ostal odšel bogat. Po pontinski in numidijski vojni je izročil državnim blagajnam zaklade v vrednosti 20 milijonov lir.

Manj znano je, da so bivala taka bogastva tudi že 2000 let prej, in sicer v starem Babilonu, kjer sta obe bančni podjetji »Egibi in sinovci« in »Murašus in drugi« imeli v rokah vse denarstvo ob zakonito določenih obrestih 20 odstotkov, če je bilo za podlago srebro; in 30 odstotkov, če je bil za podlago ječmen — zakaj v navadi je bilo, da je bila žetev zasežena že pri setvi.

Neskončno bogastvo si je pridobil Aleksander Veliki. O priliki njegove svatbe s hčerjo Darija je svoji vojski poplačal dolge v znesku 20.000 talentov, (pa izračunaj, koliko milijonov je to v sedanjem denarju!). Pri tem si lahko mislimo, koliko denarja je še imel v svoji državni blagajni!

Keopsova piramida

Velikanske številke so povezane tudi z nekaterimi slavimi stavbami starega veka. Tako je bilo po Herodotovih navedbah zaposlenih pri gradnji Keopsove piramide 100.000 delavcev in sicer 20 let, kar bi lahko primerjali z uporabo delovne moči pri gradnji Panamskega prekopu, ki je najboljše tehnika tvorba nove dobe. Ta piramida sestoji iz 210 plasti in vsebuje 2.500.000 posameznih kvadratov. A ne le tehniško, tudi znanstveno so številke Keopsove piramide jako značilne. Stari Egipčani so brez dvoma obvladali zvezdoslovne podatke, ki so si jih morali novodobni strokovnjaki šele po večletnem raziskovanju pridobiti. Tako je na primer že na tej piramidi označeno trajanje krogeteka precizije enakonočja (25.827 let), kar je težko določiti. Obseg piramide v višini tal kraljeve grobnice meri natančno 25.827 piramidnih col. To je merilo, ki je skoraj povsod uporab-

ljeno in je za znamenovano tudi na granitni plošči pri vstopu v kraljevo grobnico. Ni čudno, da ne manjka niti Ludolfovo število, ki označa razmerje med premerom in obsegom kroga in ki ga je Ludolf van Ceulen v 16. stoletju iznova iznašel.

Mogočne številke najdemo tudi v Babilonu. Po Herodotu je imelo mesto obliki kvadrata s stranico 22 km. To je približno toliko, kolikor meri severno-južni premer Velikega Berlina. Herodotovi podatki so potrjeni z današnjimi raziskavami. Obzidje ob Evfratu je bilo visoko 20 m in dolgo 30 kilometrov! Zatorej je imelo mesto Babilon rajši več ko 2 milijona prebivalcev.

Za naše pojmovanje so tudi nenavadne mere poedinih zgradb. Obeliski, ki so bili iz enega samega kosa, so bili visoki po 45 m. Najmogočnejši skulpti te vrste se nahajajo pri Jupitrovem templju v Baalbeku, v stari Palmiri. Ob vzhodni templja, v višini 6 metrov, so vzdani kvadrati, ki so široki 4,26 m in visoki 4,60 m in to v dolžini 21 metrov, kar ustreza teži 1 milijon kilogramov.

Tudi kupola znane Teodorikove grobnice v Ravenni sestoji iz velikanskega monolita s premerom 11 metrov in v višino 3 metrov, ki so ga bili iz Istrije pripeljali v Ravenco.

In kakšne so mere staroveških predorov? Kralj Hiskia je v 7. stoletju pred Kr. dal graditi vodovod za Jeruzalem, in ta vsebuje 535 m dolgi predor, ki je bil najdaljši v starem veku. Čudno je, da poteka v krivulji črke S. Začeli so ga na obeh koncih, pa so delavci natančno v sredini trčili skupaj. Še daljši (835 m) je bil predor vodovoda na Samosu in sicer v 5. stoletju pred Kr. Tudi tu je bila razlika pri snidenju delavcev le majhna, komaj 1 meter. Kako so v podzemlju dobili pravo smer, se pa ne bo nikdar pojasnilo.

Velikastni so bili rimski vodovodi. Od 14 vodovodov v Rimu, je bil dolg vodovod Aqua Marcia 90 km. Aqua Claudia pa 150 km, in to je dolžina, ki jo je tudi dandanes le izjemoma dobiti. V Rimu je prišlo na vsakega prebivalca po 500 litrov vode na dan.

Vojska in ladje

Jako zanimive so številke velikih staroveških armad. Največja, to je Kserkesova armada proti Grčiji, je štela baže 1 in pol milijona vojakov, med njimi je bilo seveda največ 100 tisoč pravih, uporabnih vojščakov. Kserkesovo brodogradništvo je bilo pač največje, kar ga je bilo kdaj na morju. Vsebovalo je 3000 prevoznih ladij in 1200 bojnih ladij. Le še enkrat v zgodovini, in sicer v srednjem veku, v bojih Mongolov proti Japoncem, se je pojavilo slično bro-

dovje. Vsebovalo je 4000 ladij, a jih je tajfun vse uničil.

Mere staroveških ladij niso bile prav nič majhne. Ladja, ki je pripeljala vatikanski obelisk v Rim, je bila 2500 tonska. Slavni trojarmorni Hiera iz Sirakuze, ki ga ni bilo moči zasidrati nikjer drugje v Sredozemskem morju kot v Aleksandriji, je bil 6000 tonski in je bilo na njem prostora za 4000 veslačev, ki so veslali tako, da je plula ta ladja z naglico 9 km na uro. Manjše ladje pa so plule tudi s hitrostjo 15 km na uro.

Potovanje po suhem je prav za prav po različnih rimskih cestah prav hitro potekalo. Rimske ceste v Alpah so bile na višinah 2300 m. V nobeni rimski garniziji pa niso bili noben dan brez svežih ostrig in morskih rib.

Iz starega veka izhaja tudi najdaljša pot, kar so jih sploh kdaj opravili ljudje v strnjenih vrstah. Vojaki Aleksandra Velikega so prehodili na svojih pohodih iz Macedonije v Egipt, nato skozi južno Azijo do Indusa in nazaj skozi Babilon v Macedonijo najmanj 30.000 km, torej tri četrtine zemeljskega obsega! Drugi rekord na tem področju dobimo v srednjem veku, ko so Mongoli na pohodu v srednjo Evropo prehodili 18.000 do 20.000 km. Šele na tretjem mestu je Napoleonov pohod v Rusijo.

Cene in razkošje

Življenje v starem veku je bilo sorazmerno z vrednostjo denarja neskončno poceni. Navzlic temu pa so zahtevali za luksuzne predmete take cene, ki se nam dozdevajo naravnost blazne. Tako je bilo treba v dobi cesarja Avgusta plačati za kilogram škrlataste barvane volne iz Tira kar 6000 lir. A če pomislimo, da so dobili iz 10.000 škrlatnih školk komaj 1 gram škrlatnega barvila, se taki ceni že nič več ne čudimo. Še dražja je bila svila. V času perzijskih vojn, ko svile ni bilo moči dobiti iz Daljnega Vzhoda, je stal kilogram svile do 70.000 lir. Še v dobi rimskih cesarjev je stal kilogram škrlataste svile 20.000 lir. Prav težko si predstavljamo, kakšno razkošno življenje so imeli tedanji imoviti krog in kako neizmerno veliko so morali imeti denarja.

A tudi samo kot časovna doba je stari vek povsem oddeljen našemu pojmovanju. Manjka nam sleherni merilo, da bi se mogli z mislimi in čustvi poglobiti v dobo pred več ko 4000 leti. Kar se je zgodilo pred 100 leti, to lahko razumemo in to dobo tudi precej poznamo od leta do leta. A čim gremo nazaj za letnico 1000 let pred Kr. rojstvom, se nam stoletje dozdeva kot časovna enota in pozabljamo, da že stoletje obsega tri človeške rodove z vsemi njihovimi ugodami. In čez 2000 let bodo ljudje prav tako mirno šli mimo naših današnjih važnih dogodkov, kakor storimo mi s prvimi tremi tisoči leti naše zgodovine.

Prerokovanja

Ko so jeseni l. 1941 prerokovali meteorologi (vremenoslovci) na podlagi raznih obširnih računov v poteku zvezd in ritmičnih krivulj, da bo zima (1941-42) ena najhujših in najdaljših, sem se prdar boječe in strahoma odpravil za svojo pot. Strah me je bilo od znanstva in učenosti napovedanih grozot, pa sem stopil k našim pomagačem, k rožam in živalim. In sem videl, da se je podselek le za polovico tako globoko kot lani zaril v zemljo in da se je poljska miška prav malo skrila pod zemljo in si malo zrnja pripravila za zimo. Kar takoj sem vedel: učenjaški računi so napačni. Zima ne bo huda. Zakaj, če noče podselek umreti, mora

potisniti svoje koreninice tako globoko, da ne zmrzne — in miske se ne zarijejo globlje kot seže zmrzal in imajo tem manjšo zalogo živil, čim milejša je zima. Ali ni to naravnost nepojmljivo, da se zatekamo k računanju in prerokovanju iz zvezd le zato, da bi zvedeli nekaj vsakdanjih stvari, do katerih izlahka pridemo, če le imamo oči odprte in če le malo čutimo s prirodo? Če sem kdaj zapazil, da sedajo sinitce zmeraj samo na take žitne bilke, na katerih je žito najprej dozorelo in da si ose poiščejo le tiste sadeže, ki so najlepši in najbolj sočni, tedaj mi ni treba iti na kake biološko ali poljedelsko preizkuševališče, da bi šele ondi zvedel na podlagi poizkusov, katero žito je tisto, ki bo najprej dozorelo in najbolj se setev in bo najbolj obrodilo. Če ima človek bister pogled za sedanjost, za tisto, kar je, bo znal tudi marsikaj napovedati in prerokovati. Tudi dandanašnji ni izumrlo vedeževanje, tisto vedeževanje, ki ga ima kak ovčar, ko s svojo čredo že vnaprej slutí, kar se bo zgodilo, in vedeževanje kake stare ciganke, ki sklepa iz sedanjosti na blagoslov ali prekletstvo.

— Ko sem letos objavil članek, kakšna da bo letošnja zima, sem prejel veliko pismov o tej zadevi. Preprosti ljudje so mi napisali prav duhovita opazovanja. Tako so mi n. pr. govorili o glitah-deževnicah, o poljih, gobah, mahovju, o pticah. To, kar so preprosti ljudje razbrali s peg in lis na kakem jabolku, se mi zdi veliko več vredno ko opazovanja sončnih peg. Če mi bo kak zvezdoslovec dokazal, da zavisi usoda jabolka od sončnih zakonov, tedaj bom razumel, da obratno ne bi obstajale spremembe sončnih peg, če ne bi imeli tik pred nosom zakonov o jabolku. Ali je to znano, da moremo z glistami bolje določiti tlak in mokroto kot z najboljšimi barometrom in higrometrom? Ali je to znano, da polži, prav tako ko podgane v potapljalci se ladji, brž pobegnejo, kadar jim preti voda, in pribeže na kamenja in pločve takoj, ko začne talna voda le malo naraščati? Ali se more moč sonca določiti s pogledom na žile kakega lista podobno kakor skušamo dognati bodočnost s pogledom na človeško roko? In ali se more dognati, ali mesec narašča ali pojema, če opazujemo rast drevoja in vsebino njih močve? Lice prirode vas nikoli ne vara. Znanstveni računi nas pa zavajajo na kriva pota. Tu gre za to, kakšna razlika je med tistimi ljudmi, ki so

Spisal Karel Jaromir Erben.

NOČ GA JE ZAJELA SAMEGA SREDI DREVES. ZATO SE JE RAZVESELIL, KO JE NALETEL NA KOČO, V KATERI JE ŽIVEL OGLJAR.

KRALJ GA JE ZAPROSIL, NAJ MU POKAZE POT IZ GOZDA, ON PA JE ODGOVORIL: »ZELO RAD, A ŽENA JE BOLNA, IN KDO BI TUDI HODIL PONOČI IZ GOZDA?«

Evropski velesejmi v letu 1943

Res je, da se je zaradi vojne skršilo število evropskih velesejmov. Vendar bodo tudi letos velesejmi, po onih deželah, ki se jih vojna ne dotika neposredno. Tako bo bolgarski velesejem v Plovdivu od 26. aprila do 9. maja. Madžarska bo v Budimpešti priredila svoj velesejem, ki bo velikega pomena za vse podonavske poljedelske dežele. Danska bo imela svoj narodni velesejem v Fredericiji. Francija pa pripravlja velesejem v Parizu, Marseilleu in Bordeauxu, in mednarodni sejem v Lyonu. V Švici bo velesejem od 1. do 17. maja v Baselu, od 11. do 26. septembra v Lausani. Dva mednarodna sejma v Španiji bosta od 10. do 25. maja v Valenciji, a v Barceloni od 10. do 26. junija. Mimo tega bo v Španiji še pokrajinski sejem v Bilbaou (v avgustu) in v Saragosi (v oktobru).

še polnokrvni, živi, za življenje dovzetni in občutljivi, in med onimi, ki so od same logike že zdavnaj neumni in od vede nevedni. Tem veljajo one strašne besede: »In ker so mislili, da so pametni, so postali neumni.«

Izkreavanje planinskih oddelkov v pristanišču, ki ga upravljajo italijanske čete.

Molčeči Stradivari

(Nenavadne zgodbe slavnih gosli.)

Veliki mojstri violine so s svojim čudovitim poslušom in tehniko igranja popolnoma očarali in ljudska domišljija je splela okoli njih čudežna pripovedovanja. Kralja gosli Tartini in Paganini sta bila na slabem glasu, češ da sta sklenila pakt s samim hudičem. Pa tudi njih instrumenti, ki so jih izdelali največji mojstri, so bili prepleteni najrazličnejših pripovedk in legend. Dejansko imajo nekatere dragocene in slavne gosli svojo čudno usodo — in so na videz kot dragulji, ki naj prinesejo svojim lastnikom srečo ali bedo, življenje ali smrt.

V British Museum v Londonu so shranjene gosli, na katere je igral hudičev violinist Paganini do svoje smrti. Podaril mu jih je nek prijatelj umetnosti, ko je zaigral pri kvartanju trideset frankov. Odtlej dalje je hodil Paganini od lahkoživih zapravljevcov do skopih sebičnejšev. L. 1807 je igral samemu Napoleonu svojo vojaško sonato »Napoleone«, in sicer na struni »G«. Na tej sami struni je igral s tako neznanstveno tehniko, da so se mu vsi čudili. Pripovedka namreč trdi, da je zadavil svojo ženo in sicer samo zato, ker so mu bila njena čreva potrebna za »G«. Celo njegovi osebnim prijateljem so ga obsojali zvez s hudičem, kajti nikdo ni mogel na njegov instrument ničesar zaigrati. Naj je bil še tako dober violinist, ko je vzel v roko Paganinijevo violino, je bilo slišati vse polno samih disonanc. Paganini je namreč uglasil strune le na nek polton, struno »G« pa je uglasil celó za terco višje.

Nenavadno usodo je imela tudi violina Amati, katere lastnik je bil neki Antonio Lolli. Ko je ta l. 1802 umrl, je njegova violina brez sledu izginila. Nekega zimskega dne l. 1812, ko je jahal kapetan konjeniškega regimenta Comte Armand d'Illesne preko zasneženih ruskih polj — njegovo četo so bili uničili Kozaki pri prehodu čez reko Berežino — je zagledal med pobitimi in zmrznjenimi vojaki nekoga, ki je bil oblečen v še dobro ohranjen kožuh. Comte Armand d'Illesne je že na pol obnemogel od mraza mrtvega sleklet in našel na svoje veliko začudenje v podlogi kožuha višito violino. Ko jo je grof prinesel v Pariz, se je izkazalo, da je violina Lollijeva. Toda nikdo ni vedel o zagonetni smrti Lollija ničesar povedati. V Parizu se je violina zopet izgubila. Šele čez deset let se je pojavila na Norveškem, kjer si jo je pridobil slavni violinist Ole Bull. Z nezmanjšano milino glasu je Ole Bull pridelal z njo mnogo koncertov po Evropi in Ameriki. Leta 1880 je ta v Bergenu umrl in spet se je instrument neznanomak izgubil. In šele pred kratkim, l. 1938, jo je po dolgem času našel nek slikar v podstrešni sobi svoje hiše kraj velikega slapu Niagare v Ameriki in jo spoznal po Bullovem podpisu.

Kot »prinašalka smrti« je veljala tudi violina Romea Dannija. Ko je slednji leta 1799 igral nanjo v Genovi, je nenadoma umolknil in Danni ni spravlil iz nje nobenega glasu več. Sum zaradi nenavadnega dogodka je padel na njegovega nasprotnika Salvadorija, ker je potegnil prej enkrat z lokom preko strun. Danni ga je pozval na dvoboj, pri katerem pa je sam našel smrt. Toda Dannijevi sorodniki so pri-

segli krvno osveto. V naslednjih petnajstih letih je umrlo zaradi onemelih gosli nenaravne smrti nič manj kot 22 ljudi. Šele petdeset let pozneje je nek francoski fizik razvozljal uganko te violine. Kobilica ima namreč posebnost, da pri močnem razgretju popusti. Ker je kobilica Dannijeve violine pri tem popustila, so strune ohlapele in je bilo torej nemogoče spraviti iz instrumenta kakšen ton.

Nenavadna naključja violin nam je vedel poročati tudi Jean Meillet, znani zbiralec gosli. On je imel Irbusnovo violino, ki je bila za dobo tristo let v posesti neke ciganske družbe. Za to violino je bilo značilno, da je vsakdo, ki jo je imel, hitro obogatel, toda kmalu mu je tajinstveni instrument prinesel tudi smrt. Dokazano je, da je dejansko umrlo dvanajst ljudi, ki so podedovali to Irbusnovo violino, nenaravne smrti. Dva je pokopal meteor, eden je postal žrtev besnega bika, zadnjega je pičila strupena kobra...

»Le violon de morte« — to strašno ime je nosila neka druga violina, ki jo je Jean Meillet pred leti prodal v Ameriko. Med francosko revolucijo je bil ta instrument last družine De Ceradac. Vsi družinski člani pa so drug za drugim končali pod giljotino, le dvanajstletni Julien De Ceradac je ostal pri življenju. Ko je gorela njihova graščina, je mladi Julien otel od vsega bogatega premoženja edino violino. Odtlej dalje je potoval kot poulični goslač in spremljal črne vozove, na katerih so vozili žrtve krvavega odra. Žraven giljotine so pele njegove gosli neznanstveno lepo in tolzale ne-srečne žrtve revolucije. Toda tudi ta mladi nedolžni violinist je končno našel strašno smrt

pod sekuro. Neka angleška princeza je dobila njegove gosli, toda bala se je njihovega prekletstva in prodala jih je Meilletu.

Mnogo slavnih violinistov kot Dragonetti, Corelli in Paganini je vedelo poročati, da pomeni, če se struna med igranjem strga, bližnjo nevarnost. Leta 1846 je igrala violinistka Maria Milanollo v Parizu na svojo violino. Nenadoma je prekinil njen koncert vreščav glas — počila je struna. Ne da bi bila le malo osupla, je Marija smehljaje se in brezskrbno napela novo struno na instrument. Naslednjega dne je zbolela. Takoj je dala poklicati zdravnika, o katerem je mislila, da jo bo gotovo ozdravil. Toda nič ni pomagalo: naslednjega dne je umrla za hudo mrzlico. — Približno deset let kasneje je priredila njena sestra Terezija z isto violino v Kölnu na Nemškem violinisti koncert. Malo pred njenim nastopom je tudi njej počila struna. Tudi nje ni malenkostna nesreča niti malo presenetila. Silno ploskanje in odobravanje, ki je sledilo uspelemu koncertu, jo je prisililo, da je ponovno stopila na pozorišče. Ko je stopila na oder, se je smehljaje poklonila — v tistem trenutku pa je zagledala svojo mater vso prestrašeno in zaskrbljeno, ki spušta na oder železen zastor...

»Nazaj, Terezija!« ji je zaklicala mati.

Umetnica je vsa prestrašena stopila za korak nazaj in v naslednjem trenutku je zgrmel zastor z vsjo svojo težo na oder, na katerem je stala nesrečna Terezija.

Stradivari pa, o katerem menijo, da je izdelal vse, ali vsaj večino teh zagonetnih instrumentov — molči...

S. S. VAN DINE:

26

Umorjeni Kanarček

Jasno je bilo, da se je Spotswoode silno bal, da bi prišli v javnost njegovi odnosi do dekleta. Nekaj časa je molče gledal v stran.

»Razumem vas,« je končno izjavil. »Vendar pa bi bilo strašno, če bi prišla v javnost moje lahko-miselnosti.«

»To lahko preprečimo,« je pomirjujoče izjavil Markham. »Obljubim vam, da ne boste klicani, če to ne bo neobhodno potrebno... Zdaj pa bi rad vedel, če ste poznali nekega doktorja Lindquista, ki je bil, kakor so mi poročali, plesalkin zdravnik?«

Spotswoode je bil očividno v zadregi.

»Nikdar nisem slišal tega imena,« je dejal. »Gospodična Odell mi ni nikdar govorila o svojih zdravnikih.«

»Ste morda kdaj slišali ime Skeel... ali pa vam je morda gospodična kdaj imenovala nekega Tonyja?«

»Nikdar!« je odločno odvrnil Spotswoode.

Markham je umolknil, kar je jasno pričalo o njegovem razočaranju. Tudi Spotswoode je molčal. Čez nekaj časa pa je povzel besedo.

»Nerodno mi je priznati,« je izjavil, »vendar pa je resnica, da sem bil precej navezan na nesrečno mladenko. Upam, da je njeno stanovanje ostalo še tako, kot je bilo prej.«

»Nekoliko je okleval, nato pa je dejal s prosečim glasom: »Tako rad bi ga videl še enkrat!«

Markham ga je prijazno pogledal, nato pa je zmajal z glavo.

»To nikakor ne bi bilo pametno. Telefonist bi vas takoj spoznal. Zelo verjetno so tam tudi čašnikarji... in tedaj bi bilo nemogoče, da bi vas mogel še ščititi pred javnostjo.«

Spotswoode je bil videti razočaran, a ni rekel nič. Nekaj minut je vladala tišina. Končno pa se je Vance sklonil naprej in vprašal:

»Ali se morete spomniti, da bi se bilo zgodilo kaj nenavadnega v času, ko ste bili ob vrnitvi iz gledališča pri gospodični Odell?«

»Kaj nenavadnega?« je začudeno vprašal Spotswoode. »Ravno nasprotno. Pogovarjala sva se, ko pa sem videl, da je utrujena, sem ji voščil lahko noč in odšel, potem ko sva se dogovorila, da se sestaneva danes popoldne.«

»In vendar vse kaže, da je bil nekdo skrit v stanovanju ob času, ko ste bili vi tam.«

»O tem skoraj ni nikakega dvoma! Iz njenega krika bi bilo mogoče sklepati, da se je prikajal iz skrivališča takoj za tem, ko sem zapustil sobo.«

»Ali niste prišli na to misel takrat, ko ste zašli v njen krik?«

»Seveda. Ko pa mi je dejala, da ni nič in da naj grem domov, sem si razlagal njen krik na ta način, da je bržkone zadremala in zakrčila v spanju. Vedel sem, da je utrujena in ko sem jo zapustil, je sedela v naslanjaču poleg vrat. Zdelo se mi je, da je krik prihajal od tam... To je moje domnevo še bolj potrdilo...«

»Ta zadeva je silno zapletena,« je izjavil Vance in nekaj časa molčal. Nato pa je povzel besedo.

»Ste morda slučajno pogledali omaro v sprejemnici? je bila odprta ali zaprta?«

Spotswoode je namršil obrvi, kakor da se trudi, da bi se spomnil, a brez uspeha.

»Mislim, da je bila zaprta. Če bi bila odprta, bi bil to bržkone opazil.«

»Torej bi tudi ne mogli vedeti, če je ključ tičal v ključavnici ali ne?«

»Gotovo ne. Ne mogel bi vam niti povedati, če je sploh kdaj bil tam kak ključ.«

Pogovarjali smo se še kake dobre pol ure, nato pa se je Spotswoode poslovil in odšel.

»Čudno,« je pripomnil Markham, »da se je tako resen mož pustil ocarati od takega metuljčka!«

»Meni pa se to zdi popolnoma naravno,« ga je zavrnil Vance. »Vedno si isti nepopoljši vi moralisti!«

XII.

Sumljivi dokazi.

Sreda, 12. septembra ob 9.

Naslednji dan ni samo mnogo doprinesel k razvoju zadeve Odell, ampak je ta dan Vance dejansko posegel v delo policije. Skrivnostni primer ga je tako zanimal, da se je zavzel zanj; toliko bolj, ker je spoznal, da po navadni poti policija te uganke nikdar ne bo mogla rešiti. Markham ga je prišel iskat ob devetih, kakor je sam želel, in nas odvedel v svojo pisarno.

Heath nas je že nestrpno pričakoval. Zmagoslaven izraz na njegovem obrazu je pričal, da ima dobre novice.

»Stvar se ugodno razvija!« je dejal, kakor hitro smo sedli. Sam pa je bil preveč vesel, da bi mogel mirno sedeti. Sial je poleg Markhamove mize in vrtel debelo cigaro med prsti. »Snoči ob šestih smo ujeli našega gizdalina... Pa še kako lepo smo ga ujeli! Eden izmed policistov ga je opazil, ko je stopil iz avtomobila in krenil proti zastavljalnici. Policist je pomignil tovarišu, ki je bil v službi v isti ulici in oba sta šla za njim. Pridružil se jima je še en stražnik in vsi trije so

planili na našega krasnega Tonyja prav v trenutku, ko je hotel zastaviti ta prstan.«

Pri teh besedah je policist položil na mizo pred Markham prstan iz platine s štirioglatim biserom.

»Bil sem v uradu, ko so ga privedli in takoj sem poslal Smitkina k sobarici gospodične Odell, da ji pokaže prstan in jo vpraša, če ga pozna.«

»Toda,« se je kakor slučajno oglašil Vance, »tega prstana plesalka ni imela na roki tisti večer, ko je bila umorjena.«

Heath ga je nekaj trenutkov zamišljeno gledal, nato pa je dejal:

»Saj to nič ne de. Vzeta je bila iz znamenite skrinjice... ali pa se ne imenuje več Heath!«

»Res,« je zamrmral Vance in postal navidezno brezbržen.

»Zadeva je zdaj urejena. Tu imamo neizpodbiten dokaz, da je Skeel neposredno zapleten v zločin: umor in rop!« je izjavil Heath, obrnivši se k Markhamu.

»Kaj pa pravi Skeel o tem?« je z velikim zanimanjem vprašal Markham. »Brez dvoma ste ga nemudoma zaslišali.«

»Seveda!« je odvrnil narednik. »Zaslišali smo ga takoj. Trdi, da mu je dekleta dal prstan pred tednom dni in da je potem ni videl več do predvečerjem popoldne. Obiskal jo je po četrti uri popoldne, ko ni bilo sobarice. Vstopil je ekolozi stranska vrata, ki so bila odprta. Tudi odšel po isti poti. Priznal je tudi, da se je vrnil zvečer dekleta ni bilo doma, je odšel domov in se ni ganil več. Trdi, da je igral z gospodinjjo do polnoči in pil pivo. Danes zjutraj sem zaslišal njegovo gospodinjjo, ki mi je izpovedala isto. To pa seveda nič ne pomeni. Njegova gospodinja ni samo pijanka, ampak je bila že večkrat kaznovana zaradi tatvine.«

Temni oblaki nad nogometnim Livornom

Juventus premagal Livorno s 3:0 — Točke: Livorno 35, Torino 34

V športnem življenju Evrope igra italijansko nogometno prvenstvo odlično vlogo. Šestnajst dobro vigranih moštev se bori iz leta v leto, pa od nedelje do nedelje za naslov državnega prvaka. Doslej so odpravili brez odnosa 25 nedelj, na posameznih tekmah pa je bilo od 5000 do 30.000 gledalcev. Potek prvenstva je zanimiv tudi za športnike, ki ga motrijo od daleč, samo po časopisnih poročilih. Nekateri simpatizirajo za Livorno, ali boljše povedano, za njegovo polno malho točk, drugi za Torino, ki se postavlja za najboljšo razliko v golih, ima pa tudi Juventus nekaj simpatizerjev — zaradi lepega imena, se je odrezal nekdo.

Zadnja nedelja je bila spet nenavadno živahna. Kdo bi si mislil, da jo bo enajstotica Livorna tako krepko izkupil na gostovanju v Torino! To je gotovo, da so torinska tla vroča za vsakogar, ki tam poskuša svojo nogometno srečo. Juventus, ki je samo drugo moštvo Torina, je odpravila včeraj kandidata za prvo mesto v državnem prvenstvu s 3:0. Zdi se, kakor da so se nad Livorno pritepli črni oblaki in to ravno sedaj, ko je na tem, da dokodča svojo slavno letošnjo kariero na zelenem polju. Livorno, ki si je nekako rezerviral prvo mesto na vrhu razpredelnice že od vsega začetka, je ostal to nedeljo brez točk, nekdo drugi pa se mu je nevarno približal...

Mislimo na enajstotico Torina, ki je igrala v Trimestu. Igra je bila najbrže hudo resna in težka, zakaj Torino je odnesel vse izkupiček v točkah le s piščo razliko v golih. Triestinci so zabili dva gola, Torinci pa tri. Sploh se je Triestina v zadnjem času krepko opomogla. Preteklo nedeljo je igrala v Livornu neodločeno 0:0 in odtrgala samemu vodilnemu moštvo dragoceno točko, tokrat pa je bil trd oreh tudi za Torino. Točke, ki jih je zaslužil tokrat Torino so kajpada zelo dragocene, zakaj okoliščina, da zaostaja za Livornom samo še za eno samo točko, bo dala Torincem novega poleta.

Po igrah zadnjih dveh nedelj se zdi, da je začel Livorno popuščati. Preteklo nedeljo je igral s Triestino neodločeno, tokrat pa je doživel še poraz, ki mu ga je prizadejala Juventus. Kakor rečeno, nad Livornom se zbirajo temni oblaki.

Kakor bomo videli v naslednjem, so bili izidi včerajšnje nedelje zelo presenetljivi in se je sreča nasmehnila tudi šibkejšim moštvom:

Trieste: Torino — Triestina 3:2.
Benetke: Venezia — Liguria 1:0.
Milan: Atalanta — Milano 1:0.
Vicenza: Vicenza — Lazio 1:1.
Firenca: Bologna — Fiorentina 1:0.
Rim: Roma — Bari 1:0.
Genova: Genova — Ambrosiana 1:0.
Torin: Juventus — Livorno 3:0.

Vrstni red in točke po 25. kolu: Livorno 35, Torino 34, Ambrosiana 32, Juventus 31, Genova 30, Bologna 28, Milano 27, Atalanta in Fiorentina po 25, Lazio 24, Roma 22, Bari 19, Liguria in Triestina po 18, Vicenza 17, Venezia 15.

Modena na vrhu

V vodstvu B razreda se je zgodila sprememba: Modena je premagala Udinese s 3:0 in se utaborila na prvem mestu preglednice. Podrobni izidi so bili: Napoli: Napoli—Pisa 1:1, Busto: Pro Pa-

tria — Pescara 0:0, Novara: Novara — Savona 4:0, Alessandria: Alessandria — Cremonese 1:1, Brescia: Brescia — Siena 2:0, Palermo: Palermo — Juve-Anconetana (tekma preločena), Lodi: Fanfulla — Spezia 1:0, Padova: Mater — Padova 2:1.

Vrstni red in točke v B razredu: Modena 33, Spezia in Pisa po 32, Napoli, Pro Patria in Brescia po 31, Fanfulla 27, Padova in Cremonese po 26, Anconitana 24, Novara 23, Pescara 21, Udinese 19, Mater in Alessandria po 18, Siena in Savona po 17, Palermo Juve 16, Napoli, Pro Patria, Anconitana, Siena in Mater imajo še po eno tekmo v dobrem, Palermo Juve pa štiri.

Tob. tovarna : Mladika 9:2 (4:0)

Prijateljska tekma med Tobakarji in Mladikarji ni nudila posebnega užitka, zlasti pa bi želeli več »prijateljskega značaja« pri srečanju, pri katerem ne gre za točke. Šibkejšim igralcem bi svetovali, da si ogledajo ostre igre Ljubljane, Hermesa in Marsa, da bodo dobili jasne pojme o športni ostrosti ali borbenosti in o nešportni surovosti. V ostalem je bilo moštvo Tobačne tovarne v stalni premoči, igra Mladike pa ni zadovoljila. Razlika v golih je nekoliko previsoka. Srečanje je bilo zanimivo zaradi tega, ker sta obe moštvi kandidata za vstop v I. razred, njuna usoda pa bo odločena na kvalifikacijski tekmi. Po včerajšnji igri sodeč velja moštvo Tobačne tovarne za favorita. Sodil je g. Dolinar.

Zaključek turnirja na Kodeljevem

Med seniorji je zmagal Bogataj — Bradeško šele na 3. mestu.

Včeraj so zaključili v Mladinskem domu na Kodeljevem lepo uspešni turnir namiznega tenisa za prvenstvo Kodeljevega in Most. Poročali smo že, da si je Hermes priboril prvenstvo moštev, da je Potočnik zmagal med juniorji in da sta si Bradeško-Gabrovšek priborila naslov prvaka dvojice. Včeraj je bilo na vrsti še tekmovanje mešanih dvojic in seniorjev.

Mešani pari: Izmed petih parov sta nastopila v končni igri Bedenk-Požnel in Fugina-Subert. Zmagala sta Bedenkova in Požnel z 2:1.

Tekmovanje seniorjev. Prijavilo se je nepričakovano lepo število 42, kar dokazuje, koliko je med športniki zanimanje za igro z malo žogico. Od pomembnejših srečanj omenjamo naslednja: Bradeško : Reček 2:0, Strojnik A. : Mlakar 2:0, Bogataj : Tršinar 2:1, Strojnik S. : Subert 2:0, Potočnik : Požnel 2:1, Merala M. : Moran 2:0, Gabrovšek : Košak 2:0, Strojnik R. : Medved 2:0.

Pri ponovnih srečanjih za četrt finale so padli naslednji izidi: Bradeško : Potočnik 2:0, Bogataj : Strojnik R. 2:0, Strojnik R. : Bradeško 2:0, Strojnik R. : Potočnik 2:0, Bogataj : Bradeško 2:0. Bradeško, ki je doslej zmagoval na vseh zadnjih turnirjih in si je med drugim priboril tudi naslov absolutnega ljubljanskega prvaka, je tokrat odpovedal. Končni vrstni red med seniorji je bil tale: 1. Bogataj (H.), 2. Strojnik R. (M.), 3. Bradeško (K.) in 4. Potočnik.

Zmagovalci vseh tekmovalnih skupin so prejeli lične diplome in praktična darila.

malenkostih. Kadar koli sta prišla do odlomka, ki je pomenil zanj biser leposlovja, je hotela o stvari govoriti. V vsem ga je razumela, kaj je hotel povedati. V mišljenju je bila tenkočutna, njen okus pa je razodeval pesniško ugajenost. Kako mu je prišlo njeno razumevanje! Kako je bil srečen, ko je občutil, da sta si duhovno tako sorodna!

Ko se mu je na koncu zahvalila, je bila videti vedra kakor nekdaj.

O njem pa ne bi mogli tega reči. Misel, da ni zdrav, ji je zagrenila vedre trenutke, ki jih je pričaralo njegovo branje.

Opozil je, da ga motri. Nasmehnil se je in spregovoril:

»Sedaj bom dolgo lenaril. Delo je šlo hitro od rok; kmalu je bilo vse na papirju, kar je moralo biti napisano. In kdo mi je pri tem pomagal, ne da bi slutil?«

»Mislite mene?«

»Prav vas. In sedaj bi želel tudi od vas nekaj dobiti!«

»Od mene?«

»Od vas! Uganite, kaj bi rad! — Pesem! — Kaj bi si mogel drugega od vas želeči, gospa Kristina?«

Kristina je dolgo molčala. Že se je zdelo, da namerava vstati in kreniti h klavirju, odločitev pa je bila pretežka. Pot do klavirja se ji je zdelo dolga in nevarna, kakor po jezeru, na katerem leži tanka plast ledu. Merila ga je s pogledom in ni vstala.

Nazadnje se je vendar odločila. Plaho in zamišljeno je stopila h klavirju in ga odprla. Erik se je spomnil trenutka, ko je prvi presenetil med petjem. Ah, kako vitka in opojna je bila

Atletske prireditve letošnje sezone

Službena objava lahkoatletске zveze štev. 2

Sporod prireditve. Za tekoče leto je odredila

lahkoatletska zveza naslednje spored prireditev:

18. maja: tek čez drn in strn za vse moške

in ženske oddelke;

tekmo maja: izbirne tekme za veliko na-

grado na 1 km; ženske propagandne tekme;

tekmo junija: moško in žensko prvenstvo

društve; tekmovalje na vabilo; mladinsko pokraj-

insko prvenstvo;

tekmo julija: seniorski petboj ter mladinski

in ženski troboj; društveno prvenstvo (1. preiz-

kušnja A razreda); žensko prvenstvo Ljubljane;

tekmo avgusta: društveno prvenstvo (1. preiz-

kušnja B razreda); žensko pokrajinsko prven-

stvo;

tekmo septembra: absolutno pokrajinsko pr-

venstvo A razreda (2. preizkušnja društvenega

prvenstva); absolutno pokrajinsko prvenstvo B

razreda (2. preizkušnja društvenega prvenstva);

zaključno žensko tekmovalje; društveno prven-

stvo A razreda (3. preizkušnja);

tekmo oktobra: društveno prvenstvo B raz-

reda (3. preizkušnja); tek čez drn in strn.

Datumi prireditev bodo postopno odredjeni v

skladu s krajevnimi prireditvami in s koledar-

jem državnega prvenstva. Društva, ki namerava-

vajo organizirati katerokoli zgoraj navedenih

prireditev, morajo zaprositi za to pri zvezi tekom

marcha. Izdatki, kakor tudi dohodki prireditev

bodo šli v breme, odnosno korist organizatorjev.

Nagrade za vse tekme bo določila in razpisala

zveza. Podrobne sporede za vsako prireditev je

treba dostaviti zvezi na odobrenje 15 dni prej.

Sodniki. S sodelovanjem sodniške zbornice

namerava prireditelj zveza tečaj za sodniške pri-

pravnike. Do 28. marca morajo društva prijavit

število udeležencev z naslednjimi podatki: ime,

rojstvo, izobrazba in naslov. Tečaja se bodo

lahko udeležili tudi oni, ki niso pripadniki lahko-

atletskih društev. Ti kandidati bodo morali oddati

svoje prošnje za sodniški tečaj do 28. marca na

sedežu zveze, Bleiweisova štev. 1, II. nadstropje.

Mali oglasi

V najem

Svet za obdelavo

nač gostilno »Dalmacija«

v brezplačen najem se

za dve zanesljivi stranki

po 500 m². — Pojasnila:

Vodnikova cesta št. 25.

Njivo ca 2500 m²

in velik travnik oddam

v najem. Wester, Ira-

deckega cesta 8.

Službe

Dobro:

Hišnico

vajeno vrtnih del, sprej-

mem. — Naslov v upravi

»Slovenca« pod št. 1906.

Kupimo

Pisalni stroj

dobro ohranjen, po mož-

nost novjšo tip, kupi-

mo. Ponuditi: A. Kova-

čič, Prešernova 44.

Stare srebrne predmete

in kovance kupimo po

najvišji cen. Rudolf Zo-

re, Ljubljana, Gledališka

ulica 12.

KINO MATICA

Teško pričakovani vefilm

»Rebeka — Prva žena«

Laurence Olivier, Joan Fontaine

Zaradi izredne dolžine filma ga predvajamo

ob 14. uri.

Dnevno ob 16.30 in 18.30 najnovejši in

najboljši film BENJAMINA GIGLIJA

»Bajazzo«

Film o nastanku slavne Leoncavallove opere

V glav. vlogah: Aida Vaili, Paul Hörbiger

KINO UNION

Odlična komedija — ženske ne ubranis

»Barbablu«

V glav. vlogah: Lilla Silvi, Nino Besozzi

in Umberto Molteni...

Predstave: ob delavnikih ob 16 in 18.30;

ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30,

16.30 in 18.30.

KINO SLOGA

Kdo ne pozna Schillerjevih »Razbojnikov?«

Nastanek teh nam krasno predčuje vefilm

»Življenje Schillerja«

(I NASNADIERI)

od njegovega